

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΕ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1996

ΑΡΙΘ. 14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Οί ἅγιοι μάρτυρες Κάρπος, Πάπυλος, Ἄγαθόδωρος καὶ Ἄγαθονίκη. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Μεγάλης Ἑβδομάδος. — Μητροπολ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἄντωνίου, «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιπάσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν». — Ἀλ. Μ. Σταυρόπουλου, Προετοιμασία ἀγάπης. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Λόγος ἐπιμνημόσυνος εἰς τὸν ἀρχιμ. Χριστόδουλον Φάσον. — Πρωτοπρ. Ἰωάν. Ἀθ. Ἀντωνοπούλου, Τὸ ἐγκόλπιον τοῦ νεωκόρου. — Ἀνδρέα Ν. Παπαβασιλείου, Ἐπιμόρφωση τοῦ θεολόγου. — Φς, Τὸ βιβλίον. — Μ. Μελ., Ἐπίκαιρα.

Λόγῳ πληθώρας ὕλης ἀναβάλλεται ἡ συνέχεια δημοσιεύσεως ὀρισμένων ἄρθρων καὶ μελετῶν.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασίου 1 — Τηλέφωνο
72.10.734 • Προϊστάμενος Τυπο-
γραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνα-
τος, Ἡπείρου 132 — Πέραμα.

Οἱ ἅγιοι μάρτυρες Κάρπος, Πάπυλος, Ἄγαθόδωρος καὶ Ἄγαθονίκη

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Στὸ πλῆθος τῶν κοινῶν ἀγίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀνήκουν καὶ οἱ ἅγιοι μάρτυρες Κάρπος, Πάπυλος, Ἄγαθόδωρος καὶ Ἄγαθονίκη, οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν μαρτυρικὸ θάνατο πιθανώτερον στὰ χρόνια τοῦ Δεκίου (249-251) (καὶ ὄχι, ὅπως ὑπέθεσαν μερικοί, στὴν ἐποχὴ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου). Ἡ μνήμη τους στὴν Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ ἐορτάζεται τὴν 13ῃ Ὀκτωβρίου. Τὸ «μαρτύριον» (= μαρτυρολόγιο), ποῦ ἀναφέρεται σὲ μερικὲς πτυχὲς τῆς ζωῆς τους καὶ περιγράφει λεπτομερῶς τὸ ἡρωικὸ τέλος τους, εἶναι ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὰ ὠραιότερα στὴν ἀπλότητά τους «μαρτύρια» τοῦ γ' αἰῶνος, ποῦ ὅμως ἔχει ὑποστῆ μερικὲς μεταγενέστερες ἐλληνικὲς καὶ λατινικὲς διαμορφώσεις. Εὐκόλως προσιτῆ εἶναι ἡ μορφή τοῦ μαρτυρολογίου, ποῦ περιλαμβάνεται στὸ Μηνολόγιο τοῦ Συμεῶν τοῦ Μεταφράστου (1' αἰὼν) ὑπὸ τὸν τίτλο «Μαρτύριον τῶν ἀγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων Κάρπου, Παπύλου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς» (Migne Ἐ.Π. 115, 105-125). Τὸ μνημονευθὲν Μηνολόγιο τοποθετεῖ τὸν ἐορτασμό τους τὴν 13ῃ Ἀπριλίου, δηλαδὴ τὴν ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία ἐορτάζεται ἡ μνήμη τους ἀπὸ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ καὶ ἀπὸ τὴν Συριακὴ Ἐκκλησία.

Ὁ ἅγιος Κάρπος, καταγόμενος ἀπὸ τὴν περιοχὴ «Γόρδας» τῆς Λυδίας, ἦταν πρῶην εἰδωλολάτρης, ποῦ βρῆκε τὸ νόημα καὶ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς κοντὰ στὸν Χριστό. Ὁ ἅγιος Πάπυλος, ποῦ εἶχεν ὡς πατρίδα του τὰ Θυατείρα, χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν ἅγιο Κάρπο, ποῦ εἶχε γίνει ἐπίσκοπος. «Κάρπος μὲν ἀρχιερωσύνην ἐπιβάς τὰ τῆς εὐσεβείας μυστήρια διήγγελλε τοῖς ἐν Θυατείροις. Πάπυλος δὲ τῷ τῆς διακονίας βαθμῶ ἐτιμήθη» (Migne Ἐ.Π. 115, 105).

Ὁ ἅγιος Πάπυλος ἦταν ἀναμφιβόλως ἰατρός. Ἐὰν ἦταν ἰατρός καὶ ὁ ἅγιος Κάρπος, ὅπως θὰ μπορούσαμε νὰ συμπεράνωμε ἀπὸ τὶς πηγές, τότε πρόκειται γιὰ νέο παράδειγμα δύο «ἀναργύρων» ἰατρῶν, σκαπανέων τῆς Ψυχασωματικῆς Ἰατρικῆς. Ὁ ἅγιος Πάπυλος, ἀνακρινόμενος ἀπὸ τὸν εἰδωλολάτρη ἀνθύπατο τῆς Ἀσίας Οὐαλεριανό, εἶπε χαρακτηριστικῶς: «Ἐκ Θυατείρων δὲ ὄρμημαι, μέτειμι (= ἀ-

σκῶ) δὲ ἰατρικὴν... Οὐ μὲχρι τῶν σωμάτων περιορίζομεν τὴν ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχικῶν ἀρρωστημάτων ποιούμεθα τὴν διόρθωσιν» (ἐνθ' ἄνωπ., 120). Καὶ προσθέτει: Τὰ φάρμακα, πού υποδεικνύονται ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς Γαληνὸ καὶ Ἱπποκράτη καὶ ἀπὸ τοὺς «τὴν ἐκεῖνων μετιόντας τέχνην» βοηθοῦν στὴ θεραπεία, «ἡνίκα τῆς ἑαυτοῦ φιλανθρωπίας τὴν χάριν καὶ ὁ ἐμὸς παρᾶσχοι Χριστὸς» (ἔ.ἀ.).

Ὁ ἐπιφανὴς Γερμανὸς θεολόγος Ἄντολφ φὸν Χάρνακ (Harnack) στὸ κλασσικὸ ἔργο του «Ἡ ἱεραποστολὴ καὶ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ στοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνες» (Die Mission und Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten, Leipzig 1924) μνημονεύει τοὺς ἁγίους Κάρπο καὶ Πάπυλο ὡς γνωστὲς προσωπικότητες τοῦ ἀρχαίου χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἐπὶ πλέον, σὲ ὁλόκληρες σελίδες, ἐξαίρει τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία τιμοῦσε τὴν ἰατρικὴ ἐπιστῆμη καὶ εἶχε στὶς τάξεις τῶν κληρικῶν πολλοὺς ἰατροὺς. Μάλιστα γι' αὐτοὺς ὁ Harnack ἔχει δημοσιεύσει καὶ εἰδικὴν πραγματεία ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἱατρικὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας» (Medizinisches aus der ältesten Kirchengeschichte, στὴ σειρά Textes und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, Leipzig - Berlin 1882 ἔξ., VIII, 4).

Ὡς κληρικοὶ καὶ ὡς «ἀνάργυροι» θεράποντες τῆς Ψυχοσωματικῆς Ἱατρικῆς οἱ ἅγιοι Κάρπος καὶ Πάπυλος ἦσαν ἰατροὶ ψυχῶν καὶ σωμάτων καὶ μὲ ἱεραποστολικὲς περιοδεῖες διέδιδαν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. «Πλήθος συνέρρεον καὶ τῆς παρ' αὐτῶν ἀπολαύοντες διδασκαλίας, προσεχώρουν τῇ εὐσεβείᾳ» (Migne, ἔ.ἀ., 108). Ἰδιαίτερος ἐπισημαίνει ὁ Χάρνακ, ὅτι ὁ ἅγιος Πάπυλος «εἶχε πνευματικὰ παιδιὰ ἐν Κυρίῳ σὲ κάθε ἐπαρχία καὶ πόλι» (Harnack, Die Mission..., σ. 361).

Ἡ δρᾶσις τους αὐτῆ, πού συντελοῦσε στὴ συρρίκνωση τῆς εἰδωλολατρίας, ἔκαμε τοὺς ἐθνικοὺς νὰ στραφοῦν μὲ μανία ἐναντίον τους. Ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο ἀρνήθηκαν νὰ ὑπακούσουν στὸν Οὐαλεριανό, πού ζητοῦσε νὰ ἀρνηθοῦν τὴν πίστι τους στὸν Χριστὸ καὶ νὰ συμμετάσχουν σὲ εἰδωλολατρικὲς θυσίες, ὑπεβλήθησαν σὲ ποικίλα φρικτὰ βασανιστήρια. Δεμένοι μὲ σίδερα ἀπὸ τὸν αὐχένα, γυμνοὶ καὶ αἰμόφυρτοι σύρθηκαν στὸ χῶμα ἀπὸ τὰ Θυάτειρα ἕως τὶς Σάρδεις καὶ ἀπὸ τὶς Σάρδεις ἕως τὴν Πέργαμο, ὅπου «τὰς κάρας ἀπετιμήθησαν, τρισκαίδεκάτην ἄγοντος

τότε τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς» (Migne Ἐ.Π. 115, 125).

Μαζὶ μὲ τοὺς ἁγίους Κάρπο καὶ Πάπυλο ὑπέστησαν ὀδυνηρὸ μαρτυρικὸ θάνατο τόσοσὸν ὁ πιστὸς ὑπρέτης τους Ἄγαθόδωρος, «τὸ διὰ Χριστὸν πάσχειν ἀρκοῦν ἔχων τῶν ὀδυνῶν παρὰ μύθιον» (ἔ.ἀ., 116), ὅσον καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἁγίου Παπύλου «σεμνοτάτη Ἄγαθονίκη» (αὐτ., σ. 125). Ὁ Χάρνακ ἐξαίρει ἰδιαίτερος τὴν αὐτοθυσίαν της, τὴν ὁποία περιγράφει: Πολλοὶ προέτρεπαν τὴν ἁγία νὰ λυπηθῇ τὸν υἱὸ της καὶ νὰ σώσῃ, πρὸς χάριν του, τὴν ζωὴ της προσφέροντας θυσίαν στὰ εἰδῶλα. Ἐκείνη ὅμως, ὅπως καὶ ἡ τόσοσὸν γνωστὴ ἁγία μάρτυς Περεπέτουα, ἀπαντοῦσε: «Ὁ Θεὸς ἔχει τὴ δύναμι νὰ λυπηθῇ καὶ νὰ προστατεύσῃ τὸ παιδί μου» (Harnack, Die Mission..., σ. 408).

Στὸ ἥρωϊκὸ τέλος τῶν 4 ἁγίων μαρτύρων ἦσαν αἰσθητὲς οἱ ἀποδείξεις τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς δυνάμεως (Α' Κορ. β' 4). Οἱ κυριώτερες ἐξ αὐτῶν εἶναι λογικὴ περίσκεψις, ψυχικὴ ἠρεμία, θάρρος, ἀνδρεία, γενναιότης, ψυχικὴ ἀγαλλίασις, γλυκύτης ἐκφράσεως, δυναμισμός, προσευχὴ ὑπὲρ τῶν διωκτῶν, ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τοὺς δημίους συγγνώμης. «Πᾶν τὸ διὰ Χριστὸν ἐπαγόμενον οὐ λύπην, ἀλλὰ πολλὴν μᾶλλον ἐνεποιεῖ τὴν εὐφροσύνην» (Migne Ἐ.Π. 115, 116). Οἱ ἅγιοι Κάρπος, Πάπυλος, Ἄγαθόδωρος καὶ Ἄγαθονίκη «οὐχ ἑαυτῶν ὑπερηύχοντο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς αὐτῶν φονευτὰς ὀυσθῆναι τε τῆς πλάνης καὶ μεταβαλεῖν εἰς εὐσέβειαν» (αὐτ., 125).

Οἱ ἅγιοι μάρτυρες μὲ καύχησι παρουσιαζαν στὰ εἰδωλολατρικὰ δικαστήρια τοὺς ἑαυτοὺς των ὡς Χριστιανούς. Ὁ Χάρνακ ἐξιστορεῖ, ὅτι ὅταν ὁ εἰδωλολάτρης δικαστὴς ρώτησε τὸν ἅγιο Κάρπο πῶς ὀνομάζεται, ἐκεῖνος ἀπήντησε: «Τὸ ὀνομά μου εἶναι "Χριστιανός". Ἄλλ' ἐὰν σὺ ζητῆς τὸ κοσμικὸ μου ὀνομα, ὀνομάζομαι Κάρπος» (Harnack, ἔ.ἀ., σ. 439).

Τοὺς τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων ἁγίων μαρτύρων ἀναφέρει καὶ ὁ Εὐσέβιος στὴν «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία» του, ὅταν ἐπισημαίνει ὅτι «καὶ ἄλλων ἐν Περγάμῳ πόλει τῆς Ἀσίας ὑπομνήματα μεμαρτυρηκότων φέρεται, Κάρπου καὶ Παπύλου καὶ γυναικὸς Ἄγαθονίκης, μετὰ πλείστας καὶ διαπρεπεῖς ὀμολογίας ἐπιδόξως τετελειωμένων» (Δ, 15, 48 — «Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων», ἔκδ. «Ἀποστολικῆς Διακονίας», τόμ. 19, Ἀθῆναι 1959, σ. 299).

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

12. Ο Β΄ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ

«Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄμην λέγω σοι· σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ». (Λουκ. κγ' 42-43)

Τὸ μίσος καὶ ὁ φθόνος τῶν ἐχθρῶν τοῦ Κυρίου εἶχε κορυφωθῆ τόσον, ὥστε δὲν ἐπεζήτησαν ἀπλῶς τὴν θανάτωσίν Του. Οὐδὲ αὐτὸς ὁ ἀτιμωτικὸς σταυρικὸς θάνατος τοὺς ἱκανοποιεῖ. Ἦθελαν καὶ πέραν τούτου νὰ Τὸν ἐξευτελίσουν. Καὶ ἐφρόντισαν νὰ συσταυρωθοῦν μετ' Αὐτοῦ καὶ δύο κακούργοι, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν κακούργων ὁ Κύριος.

Περὶ τῶν συσταυρωθέντων τούτων ληστών, γνωρίζομεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι ὁ ἓνας μὲν ἐβλασφήμει τὸν Σωτῆρα, λέγων «εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, σώσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς», ἐνῶ ὁ ἄλλος ἐπέπληττε τὸν βλασφημοῦντα, λέγων «οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κριματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως (πάσχομεν)· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν, οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξε». Πρὸς δὲ τὸν Ἰησοῦν ἔλεγε «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου». Καὶ ἤκουσε παρ' Αὐτοῦ τὸ παρήγορον καὶ βαρυσήμαντον ἐκεῖνο· «ἀμην λέγω σοι· σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ».

Εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον, ἀγαπητοί, νὰ ἐμβαθύνωμεν σήμερον εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ εὐγνώμονος ληστοῦ καὶ εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Σωτῆρος πρὸς αὐτόν.

1. Εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλάκις ὁ πόνος, αἱ θλίψεις καὶ αἱ δυστυχίαι φέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς συναίσθησιν τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ τὸν ὀδηγοῦν πλησιέστερον πρὸς τὸν Θεόν. Φαίνεται ὅτι ὁ ληστής οὗτος, εὐρισκόμενος εἰς τὴν φυλακὴν, ἠσθάνετο τύψεις συνειδήσεως διὰ τὰ κακουργήματά του, διὰ τὰ ὅποια εἶχε καταδικασθῆ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης. Τώρα δὲ πού πρόκειται ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν τῆς σταυρώσεως, βλέπει ἴσως διὰ πρώτην φορὰν τὸν Κύριον,

περὶ τοῦ ὁποίου ἀσφαλῶς πολλὰ θὰ εἶχεν ἀκούσει. Τὸν παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς καὶ διακρίνει, κάτω ἀπὸ τὸ αἵματωμένον Του πρόσωπον, ὅτι διαλάμπει οὐρανία δόξα. Θαυμάζει ἀσφαλῶς τὴν πραότητα καὶ τὴν ἡρεμίαν μὲ τὴν ὁποίαν δέχεται ὁ Κύριος τοὺς ἐναντίον Του χλευασμοὺς καὶ ὄνειδισμούς. Τὸν ἀκούει ἔπειτα νὰ προσεύχεται ὑπὲρ τῶν θανασιμῶν ἐχθρῶν Του, λέγων «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι». Ὅλα αὐτὰ τοῦ προξενούν βαθυτάτην ἐντύπωσιν καὶ τὸν ἐνισχύουν νὰ πιστεύσῃ τὰ ὅσα θαυμάσια καὶ ὑπερανθρώπινα εἶχε ἀκούσει νὰ λέγουν περὶ Αὐτοῦ. Κατ' αὐτὸν δὲν τὸν τρόπον ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ὑπέροχον μεγαλεῖον τοῦ Κυρίου, ἀρχίζει νὰ Τὸν βλέπῃ μὲ σεβασμὸν πολὺν· καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἀπλοῦς σεβασμὸς του αὐξάνει καὶ ὀλοκληρώνεται εἰς πίστιν πρὸς Αὐτόν, μὲ ὅλας τὰς θαυμασίας ἐκδηλώσεις μιᾶς ζώσης πίστεως.

Καὶ δὲν λέγω περὶ τῆς εὐλαβοῦς εὐαισθησίας του, ἢ ὁποία δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἀκούῃ ἀδιαμαρτυρήτως τὰς βλασφημίας τοῦ ἄλλου συσταυρωθέντος ληστοῦ· οὔτε περὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου τοῦ ὠμίλησε («οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν Θεόν;») διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ συνέλθῃ καὶ ἐκεῖνος καὶ νὰ μὴ ἀποθάνῃ μὲ τὰς βλασφημίας λέξεις εἰς τὸ στόμα. Ἄλλ' οὔτε ἀναφέρομαι εἰς τὴν βαθεῖαν του συναίσθησιν καὶ τὴν εἰλικρίνειαν μὲ τὴν ὁποίαν ὠμολόγει τὴν ἐνοχίαν του («ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν»).

Ὅμιλῳ μόνον δι' ὅσα διεκήρυξε περὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ ἐκ δεξιῶν οὗτος ληστής, λέγων ὅτι «οὗτος οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξεν». Ὅποίαν ὁμολογίαν περὶ τοῦ Κυρίου ἀποτελοῦν τὰ λόγια αὐτά! Ὅποίαν θαρραλέαν μαρτυρίαν περὶ αὐτοῦ! Ὁ ληστής ὁμολογεῖ μεγαλοφωνότερον τὴν ἀθωότητα τοῦ Χριστοῦ παρὰ ὁ Πιλάτος... («ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου»), παρὰ ὁ Ἰούδας... («ἤμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶον»).

Ἀνεξερεῦνητοι, ἀδελφοί, αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ἐνῶ κανεὶς ἄλλος δὲν ὀμιλεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ ἐνῶ οἱ ἀπόστολοι Τὸν ἐγκατέλειψαν καὶ διεσκορπίσθησαν· ἐνῶ αἱ ἅγιοι καὶ πισταὶ γυναῖκες

κλαίουν σιωπηλαί παρὰ τὸν σταυρόν· ἐνῶ ὁ λαὸς καὶ οἱ ἄρχοντες Τὸν ἐμπαίζουν καὶ Τὸν ὀνειδίζουν· ἐνῶ ὅλος ὁ κόσμος ἀπορρίπτει αὐτόν, ἕνας τῶς κακοῦργος ὁμολογεῖ μετὰ παρρησίας τὴν ἀθωότητα αὐτοῦ: «οὗτος —λέγει— οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν». Πέτρε, ὁ ληστής ἐπρόλαβε τὴν παρὰ σοῦ ἐπανάληψιν τῆς προφητικῆς διακηρύξεως τοῦ Ἡσαΐου, ὅτι ὁ Χριστὸς «ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ». Κύριε, ὁ ληστής κατενόησε πρῶτος ποία εἶναι ἡ ἀρμόζουσα ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημά Σου «τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;» καὶ διεκήρυξεν αὐθορμήτως ὅτι Σὺ «οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξες». Ἡ σημασία τῆς διακηρύξεως αὐτῆς εἶναι μεγίστη. Διακηρῦσσεται τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀγιότης τῆς προσωπικότητος τοῦ Κυρίου. Καὶ εἶναι τόσον ὑπέροχον τὸ ἠθικὸν κάλλος τῆς ὅλης ζωῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὥστε καὶ οἱ πολέμοι τῆς θεότητος Του τὸ ὁμολογοῦν... Ἐχθροὶ καὶ φίλοι, ὀπαδοὶ καὶ πολέμοι ἀναγνωρίζουν ὅτι εἶναι ἀσύγκριτον τὸ ὕψος τῆς ἀγιότητος τοῦ Χριστοῦ. Δὲν κατανοοῦν ὅμως πολλοὶ ὅτι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ὑπεράνθρωπος ἠθικὴ ὑπεροχὴ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ περιτράνως περὶ τῆς θεότητός Του.

Ἄλλ' ὁ ληστής τὸ κατανοεῖ σαφῶς καὶ προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο. Ἀφοῦ μετενόησε καὶ ἐπίστευσε, ἀτενίζει τώρα μὲ τοὺς ἡμίθανεῖς ὀφθαλμούς του τὸν ἐσταυρωμένον Κύριον καὶ τοῦ ἀπευθύνει λέξεις προσευχῆς. «*Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου*». Τὸν ὀνομάζει Κύριον. Ὁμολογεῖ Αὐτὸν βασιλέα ἔχοντα βασιλείαν. Βασιλεία ὅμως τοῦ Χριστοῦ οὔτε ἐφαίνετο τότε οὔτε ἠκούετο. Τουναντίον, κρεμáμενος ὁ Κύριος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐνεφάνιζε θέαμα ἀπογοητευτικόν, φαινόμενον τελείας ἀδυναμίας καὶ ἐγκαταλείψεως. Ἡ βασιλεία Του ὀνειδίσθη καὶ ἐχλευάσθη... ἀκάνθινος στέφανος... ἐπιγραφή: ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ἄλλ' ὁ ληστής ἐν τούτοις καλεῖ αὐτὸν Κύριον καὶ Βασιλέα: «*Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου*». Παρὰ τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐδιδάχθη περισσότερο παρ' ὅσα οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἔμαθον ἐκ τῆς μελέτης τῆς Γραφῆς. Ἐντὸς μιᾶς ὥρας προήχθη οὗτος ἐν τῇ μετανοίᾳ καὶ τῇ πίστει πολὺ περισσότερο παρ' ὅσον ὁ Ἰούδας ἐπὶ τρία ἔτη...

Ὁ Ἰούδας ἀπὸ ἀπόστολος ἔγινε δολοφόνος. Ὁ ληστής ἀπὸ δολοφόνος μεταβάλλεται εἰς ἀπόστολον. Ἀναμφιβόλως καὶ διὰ τὴν πίστιν ταύτην τοῦ ληστοῦ ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον «μακάριος εἶ Σίμων βᾶρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ

αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ Πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Μεγάλη ἦτο ἡ πίστις τοῦ Ἐκατοντάρχου ἐκεῖνου... («οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον»). Μεγάλη καὶ ἡ πίστις τῆς Χαναναίας... (ἡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις...). Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἐγνώρισαν τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν θαυματουργικῶν Του ἐνεργειῶν, ἐνῶ ὁ ληστής Τὸν βλέπει ἐπὶ Σταυροῦ κρεμáμενον... Ὅπως βραδύτερον ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὅπως πάντοτε παρατηρεῖται, ὁ Ἐσταυρωμένος εἶναι «Ἰουδαίος μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρία, αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς... Θεοῦ δύναμις καὶ Θεοῦ σοφία». Ἐκ τῶν πρώτων δὲ κλητῶν καὶ ἐκλεκτῶν διακρίνεται ὁ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ληστής καὶ ἡ ὁμολογία του καὶ ἡ πίστις του τόσον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀγιότητα τοῦ Κυρίου, ὅσον καὶ εἰς τὴν θεότητά Του.

2. Ὁ Κύριος ἰδιαίτερος συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν αὐτὴν τοῦ ληστοῦ καὶ ἀπαντᾷ εἰς αὐτὴν. Ἐνῶ εἰς πολλὰς ἄλλας στιγμὰς τοῦ θείου δράματος ἐμφανίζεται σιωπῶν· σιωπᾷ ὅταν ὀμιλοῦν κατ' Αὐτοῦ οἱ ψευδομάρτυρες· σιωπᾷ ὅταν φιλοπαίγμων καὶ εἰρωνευόμενος ὁ Πιλάτος Τὸν ἐρωτᾷ «Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;»· σιωπᾷ ὅταν οἱ στρατιῶται Τὸν ἐμπαίζουν καὶ Τὸν χλευάζουν· σιωπᾷ ὅταν, ἐνῶ ἀναβαίνει εἰς τὸν Γολγοθᾶν, πίπῃ ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ Σταυροῦ· σιωπᾷ ὅταν δέχεται τοὺς μνηκτρισμοὺς καὶ χλευασμοὺς τῶν στρατιωτῶν· σιωπᾷ ἀκόμη ὅταν ὁ ἄλλος ἐκ τῶν ληστῶν Τὸν βλασφημῇ καὶ λέγῃ «εἰ σὺ εἶ, ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς». Ἄλλ' ὅταν ἀκούῃ τοῦ ληστοῦ τούτου τὴν εὐγνώμονα καὶ πιστὴν ὁμολογίαν, τότε πλεον ὀμιλεῖ ὁ Κύριος. Δὲν θέλει νὰ ἀφήσῃ ἀναπάντητον μίαν τοιαύτην ὁμολογίαν. Καὶ τοῦ ἀπευθύνει τὴν παρήγορον διαβεβαίωσιν· «*Ἀμὴν λέγω σοί, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ*». Σήμερον δὲν μὲ συνακολουθεῖς μόνον εἰς τὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν θὰ μὲ ἀκολουθήσῃς. Δὲν μὲ συντροφεύεις μόνον εἰς τὴν ἀτίμωσιν, μόνον εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν, μόνον εἰς τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν δόξαν· *σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ*».

Φωνὴ παρήγορος, φωνὴ ἐνθαρρυντικὴ, φωνὴ ἡ ὅποια τόσον ἐπηρεάζει τὸν εὐγνώμονα ληστήν, ὥστε τοῦ ἐλαφρύνει τοὺς πόνους. Ἐνῶ δὲ οἱ πόνοι αὐξάνουν, ἐκεῖνος ἀρχίζει νὰ κατέχεται ἀπὸ τὸν πόθον τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Κυρίου, ἀρχίζει ἀσφαλῶς νὰ νοσταλγῇ τὸν παράδεισον καὶ νὰ προσμένῃ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου διὰ νὰ γίνῃ πραγματικότης ἐκεῖνο πού εἶπεν ὁ Κύριος

«*Ἀμὴν λέγω σοί, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ*». Καὶ ὅταν βλέπῃ τὸν ἥλιον νὰ σκοτίζεται, τὸ σκοτὸς νὰ καταλαμβάνῃ τὴν γῆν, τὴν γῆν νὰ σείεται· καὶ ὅταν ἀκούῃ τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου νὰ λέγῃ «*Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνευμά μου*»· καὶ ὅταν κατόπιν ἔρχονται οἱ στρατιῶται, διὰ νὰ κατεαγῶσι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὰ σκέλη τῶν ληστῶν, ἐκεῖνος παρακολουθεῖ ὅλα αὐτά, καὶ ἂν ἐγνώριζε τὴν φράσιν τοῦ Παύλου, θὰ ἐπανελάμβανε: «*ἐπιθυμίαν ἔχω εἰς τὸ ἀναλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι*». Ἄς κάνουν τὸ ταχύτερον τὸ ἔργον τους οἱ στρατιῶται διότι τὸ τέλος τοῦ ἔργου αὐτοῦ δὲν θὰ εἶναι δι' ἐμὲ θάνατος, ἀλλὰ θὰ εἶναι ζωὴ, θὰ εἶναι παράδεισος, διότι ὁ Χριστὸς μὲ διεβεβαίωσεν «*Ἀμὴν λέγω σοί, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ*».

Ἴδου φωνὴ παρηγόρος ἡ ὁποία καὶ αὐτὴν τὴν σκληρότητα τοῦ θανάτου τὴν ἐλαφρύνει, φωνὴ ἡ ὁποία τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐμπνέει, τὸν ἐμψυχώνει, τὸν ἐξευγενίζει, τὸν ἐξιδανικεύει. Ὁ ληστὴς παρὰ τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἔμαθε τόσα ὅσα ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ δυσκόλως μανθάνομεν, ἢ μᾶλλον ὅσα πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἀγνοοῦν ἢ ἀτελῶς γνωρίζουν. Ὅποια διαφορὰ πρὸς τὸν ἄλλον ληστήν, τὸν βλασφημοῦντα μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς! Ὅποια διαφορὰ καὶ ὑπεροχὴ ἀσύγκριτος! Οἱ δύο λησταί, οἱ πλαισιώνοντες τὸν Ἐσταυρωμένον Χριστόν, ἐμφανίζουν δύο καταστάσεις τελείως διαφορετικὰς! Ἄλλὰ ἔτσι εἶναι ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει λάβει γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ, μπορεῖ νὰ ἔχη μίαν ἀδιάφορον στάσιν. Ἄλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸν γνωρίσει, θὰ λάβῃ θέσιν ἢ ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν Αὐτοῦ· ἢ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἢ κατ' Αὐτοῦ. Καὶ οἱ σταυροὶ οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρὰ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου στηθέντες ἐμφανίζουν, τρόπον τινὰ ὡς ἐν εἰκόνι, τὴν ὅλην κοινωνίαν ἡ ὁποία λαμβάνει θέσιν ἔναντι τοῦ Χριστοῦ καὶ εἴτε ἀποδέχεται τὸν Σωτῆρα, εἴτε πολεμεῖ καὶ ὑβρίζει Αὐτόν. Καὶ πράγματι. Οἱ ἄνθρωποι λαμβάνουν οἱ μὲν τὴν θέσιν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, οἱ δὲ τὴν θέσιν τῆς ἀρνήσεως καὶ ἐχθρικῆς ἐν γένει στάσεως. Οἱ μὲν ἀκολουθοῦν τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν, οἱ δὲ τὴν πλατεῖαν πύλην καὶ τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Ἄλλὰ, δόξα τῷ Θεῷ, αὐτὴ ἡ διάκρισις εἶναι δυνατὸν νὰ τακτοποιηθῇ, αὐτὴ ἡ ἀπόστασις εἶναι δυνατὸν νὰ γεφυρωθῇ. Τώρα ἐφ' ὅσον ζῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ὑφίσταται ἡ ἀμετάβλητος ἐκείνη κατά-

στασις, περὶ τῆς ὁποίας ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὅτι «*μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται*». Τώρα τὸ παράδειγμα τοῦ ληστοῦ πληροφορεῖ, ὅτι εἶναι δυνατόν, ἂν τὸ θελήσῃ ὁ ἄνθρωπος, νὰ μεταφερθῇ ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς κατάρας εἰς τὴν εὐλογίαν, ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν, ἀπὸ τὴν κόλασιν εἰς τὸν παράδεισον. Ἴδου· ἓνας ληστὴς κατώρθωσε νὰ μεταφερθῇ ἀπὸ τὴν ἐξαθλίωσιν εἰς τὴν δόξαν καὶ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄλλὰ πῶς τὸ κατώρθωσε; Μόνον διὰ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς μόνον δύναται νὰ ἐμπνέῃ διὰ τοῦ λόγου Του καὶ νὰ ἐνισχύῃ διὰ τῆς χάριτός Του, ὥστε οἱ ἁμαρτωλοὶ νὰ γίνωνται ἅγιοι. Καὶ χρησιμοποιεῖ πρὸς τοῦτο ὅλας τὰς εὐκαιρίας καὶ ὅλα τὰ μέσα. Δὲν παραλείπει μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον τὴν εὐκαιρίαν τῆς μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς, ὅπως δὲν παρέλειπεν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ νὰ ἐλκύσῃ τὸν συσταυρωθέντα καὶ ἐτοιμοθάνατον ληστήν. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ποῖος ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν εἶναι καὶ εἰς αὐτὸν προσιτὴ ἡ χάρις καὶ ἡ σωτηρία; Τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου παρακολουθεῖ τὸν ἄνθρωπον πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ διὰ μέσου ὅλων τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς, ἀπὸ τῶν πλέον εὐχαρίστων μέχρι τῶν πλέον ὀδυνηρῶν, ὅπως ὁ σταυρὸς τοῦ εἰς τὸν Παράδεισον ἀνυψωθέντος ληστοῦ.

Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ἀγαπητοί, οἱ διδασκέντες ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ εὐγνώμονος ληστοῦ τὰς ὑψηλὰς αὐτὰς ἀληθείας, ἄς θελήσωμεν νὰ τὸν μιμηθῶμεν εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ εἰς τὴν σταθερὰν χριστιανικὴν θέσιν καὶ ὁμολογίαν, διὰ νὰ μετάρχωμεν καὶ ἡμεῖς τῆς τιμῆς καὶ τῆς σωτηρίας, τῆς ὁποίας ἐκεῖνος ἠξιώθη.

Ναί, Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐπὶ τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου κρεμάμενος τῷ εὐγνώμονι ληστῇ τὴν εἰς τὸν Παράδεισον ὁδοποιήσας εἴσοδον, ἰλάσθητι καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀναξιῶς δούλοις Σου· καὶ ἀξίωσον ὅπως συσταυρωθῶμεν καὶ νεκρωθῶμεν ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς, ἵνα καὶ συζήσωμεν ἐν Σοί. Δὸς ἵνα τὸν παλαιὸν ἀποθέμενοι ἄνθρωπον, τὸν νέον ἐνδυσώμεθα καὶ Σοὶ ζήσωμεν τῷ ἡμετέρῳ Δεσπότη, καὶ οὕτω τοῖς Σοῖς ἀκολουθοῦντες προστάγμασιν εἰς τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν καταστήσωμεν ἔνθα πάντων ἐστὶ τῶν εὐφραينوμένων ἡ κατοικία. Ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἡμεῖς, Κύριε, ὡς ὁ ληστής, ἀπάντησιν εἰς τὴν προσευχὴν μας ταύτην· καὶ θέλομεν νὰ εἴπῃς ἐν καιρῷ δι' ἕκαστον ἐξ ἡμῶν· «*Ἀμὴν λέγω σοί, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ*».

«Ὁ Θεὸς ὑπερήφανοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (Ἰακώβου 4,6)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τέλος ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ θὰ δοθῇ ἡ χάρις εἰς τὸν ταπεινὸν ἐν ὄλῳ αὐτῆς τῷ μεγαλείῳ, ὅταν παρέλθῃ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου καὶ ἔλθῃ ἐκ δευτέρου «μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς»⁸⁹ ὁ Κύριος κατὰ τὴν Δευτέραν Του Παρουσίαν. Τὴν πρώτην τοῦ Κυρίου ἐπὶ γῆς Παρουσίαν θὰ ἀκολουθήσῃ δευτέρα τοιαύτη, ἡ ὁποία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πρώτην γενομένην ἀφάτῳ καὶ ἀρρήτῳ ὑποταγῇ καὶ ταπεινώσει, θὰ πραγματοποιηθῇ ἐν δόξῃ καὶ ἐν δυνάμει. Ἐνῷ κατὰ τὴν πρώτην ὁ Θεάνθρωπος ἐνεφανίσθη ὡς ἀπλοῦς καὶ ἄσημος ἄνθρωπος ἐπιτελέσας τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ διαβόλου, ἐν τῇ δευτέρᾳ μέλλει νὰ ἐμφανισθῇ ἐν δόξῃ ὡς κριτῆς τῶν ἀνθρώπων, τῶν τε ζώντων καὶ νεκρῶν, διὰ νὰ ἀποδώσῃ εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ «ἐάν τε ἀγαθὸν ἐάν τε φαῦλον»⁹⁰. Τότε, δηλαδή κατὰ τὴν «ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ»⁹¹, ὁ ταπεινός, ὁ ὁποῖος ἐκυψεν εὐγνωμόνως καὶ ἔλαβε τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰργάσθη τὴν ἀναγέννησιν, ἡ ὁποία χορηγεῖ τὴν νέαν ἐν Χριστῷ ζωὴν, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ βήματα ὠδήγησεν αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἴδῃ, ὡς διδάσκει ὁ μέγας τῆς Ταρσοῦ Ἀπόστολος εἰς τὸν ὑπέροχον ὕμνον τῆς ἀγάπης⁹², τὸν Ἅγιον Θεὸν «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον»⁹³ καὶ θὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς Αὐτόν: «Ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι»⁹⁴. Τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου σχολιάζοντες ὁ Ἐπίσκοπος Τρίκκης Οἰκουμένιος (Γ' μ.Χ. αἰῶν) καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν διδασκάλων τῆς ἀρχαίας Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἱερός Ἀύγουστίνος (354-430) εὐστοχώτατα παρατηροῦν: «Οὐ κατὰ φύσιν· εἶπε γὰρ ἂν οὐχ ὅμοιοι ἀλλ' οἱ αὐτοί· νῦν δέ, ἐπεὶ μὴ τοῦτο ἔσται εἶπε τὸ ὅμοιοι κατὰ τὴν τῆς δόξης ποιότητα δηλαδή»⁹⁵. «Θὰ ἴδωμεν αὐτὸν κατὰ τὸ μέτρον, καθ' ὃ θὰ εἴμεθα ὅμοιοί του. Διότι ἤδη τὸ μέτρον, καθ' ὃ δὲν βλέπομεν αὐτὸν εἶναι σύμφωνον πρὸς τὸ μέτρον τῆς ἀνομοιότητός μας πρὸς αὐτόν»⁹⁶. «Θὰ εἴμεθα, γράφει ὁ δόκιμος ἐρμηνευτῆς τῶν Θείων Γραφῶν Παναγιώτης Τρεμπέλας (1886-1977), ὅμοιοί του· τὰ φθαρτὰ ἤδη καὶ ἀδύνατα σώματά μας θὰ ἀναστηθοῦν τότε ἐνδοξα, ὅπως τὸ μετὰ τὴν Ἀνάληψιν αὐτοῦ σώμα Του. Θὰ

εἴμεθα δὲ πλήρεις ζωῆς, φωτὸς καὶ εὐτυχίας, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς μεταδίδονται ἐξ αὐτοῦ. Τὸ νὰ γίνωμεν δὲ ὅμοιοι πρὸς τὸν δεδοξασμένον Κύριόν μας ἀποτελεῖ τὸν ὕψιστον προορισμὸν μας. Ὅλοι οἱ πόθοι μας καὶ τὰ ἰδανικά μας ὡς χριστιανῶν πρὸς αὐτὸ κατευθύνονται· νὰ ἐξομοιωθοῦν πρὸς τὸν ἐνανθρωπήσαντα καὶ δεδοξασμένον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μετάσχωμεν τῆς δόξης του καὶ τῆς μακαριότητός του»⁹⁷.

Ἡ ἀμερόληπτος τῆς ἀνθρωπότητος μακροαίων Ἱστορία παρέχει εἰς ἡμᾶς πλείστα παραδείγματα, τὰ ὁποῖα μαρτυροῦν ἀναμφίβολου τὴν στάσιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ὑπερήφανον καὶ πρὸς τὸν ταπεινόν. Κράτη μεγάλα ἀλλὰ ἀγέρωχα καὶ ὑπερήφανα, διὰ τὸ μέγεθός των καὶ τὴν δύναμιν, κατέπεσον καὶ ἐξηφανίσθησαν, καὶ ἄλλα μικρότερα καὶ ὀλιγότερον ἰσχυρὰ διεδέχθησαν αὐτὰ. Ἴδου παραδείγματά τινα. Οἱ Σίνοι εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἀσίαν, τὸ πολυανθρωπότατον γένος εἰς τὸν κόσμον, ἄκρως ὑπερφίαλον διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν, καὶ καυχώμενον διὰ τὸν μακροχρόνιον καὶ πατροπαράδοτον πολιτισμὸν του, κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ κατὰ πολὺ μικροτέρου γένους τῶν Ἰαπῶνων. Ἡ μεγάλη Ρωσικὴ αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὴν Βόρειον Ἀσίαν, μετὰ σφοδρὰν καὶ κρατερὰν συγκρουσίν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἠττήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ κατὰ πολὺ μικροτέρου καὶ νεωτέρου κατὰ τὸν πολιτισμὸν Ἰαπωνικοῦ Ἔθνους. Ἡ σιδηρὰ πυγμὴ τῆς Γερμανίας κατὰ τοὺς δύο ἄκρως καταστρεπτικοὺς καὶ φρικαλέους παγκοσμίους πολέμους τοῦ παρόντος αἰῶνος (1914-1918 καὶ 1939-1945) συνετρίβη ἐπὶ τοῦ ἄκμονος τοῦ συνασπισμοῦ κατωτέρων καὶ κατὰ τὴν πολεμικὴν παρασκευὴν καὶ τὴν πολεμικὴν τέχνην λαῶν. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ ὑπερήφανος κοσμικὴ ἐξουσία προεκάλεσε καὶ πάντοτε θὰ προκαλῆ κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῶν παντοίων ἠθικῶν ἐκτροπῶν τῆς καὶ τῶν μακροχρονιωτάτων, ἀνθηκωτάτων, ἀδικωτάτων καὶ αἱματηροτάτων πολέμων — ἰδίως τῶν δύο τελευταίων 1914-1918 καὶ 1939-1945 —⁹⁸ τὴν σημερινὴν χαώδη πολιτικὴν, ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν πολὺ χειροτέραν ἐκείνης τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος, ὅτε ἡ Ρώμη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐφθασε καὶ εἰς οἰκονομικὸν ἀδιέξοδον⁹⁹. Καὶ δυστυχῶς ἀκόμη δὲν ἔληξε καὶ οὔτε πρόκειται νὰ λήξῃ, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἐμμένει ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 263 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

καὶ τῆ ἀμετανοησίᾳ, ἢ μακρὰ σειρὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ὕψους κρημνιζομένων ὑπερηφάνων καὶ τῶν εἰς ὕψος ἀναβιβαζομένων ταπεινῶν, διότι «ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσει, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν»¹⁰⁰.

Εἰς τὴν καθημερινὴν μας ζωὴν βλέπομεν συνεχῶς ἐφαρμοζομένην τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Οἱ ὑπερήφανοι καὶ εἰς ἑαυτοὺς ἔχοντες πεποίθησιν ἀμελοῦν ἢ παρατόλμως ἐνεργοῦν καὶ πίπτουν, οἱ δὲ ταπεινοὶ καὶ τὰς ἰδίας ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίας γνωρίζοντες ἐργάζονται ἐπιμελῶς, καὶ βραδέως ἴσως ἀλλ' ἀσφαλῶς ὑψώνονται καὶ προκόπτουν καὶ εὐδοκιοῦν.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ὡς διδάσκει ἡ θεόπνευστος Ἁγία Γραφή, ἀπερρίφθησαν ὡς ὑπηρέται οἱ ὑπερήφανοι καὶ καυχηματῖαι καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν οἱ ταπεινοὶ καὶ οἱ σεμνοί. «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου»¹⁰¹, ἵνα ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ γένηται σὰρξ καὶ ἐλευθερώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ Σατανᾶ, ὑπῆρχον πολλαὶ ἡγεμονίδες καὶ πολλαὶ κόραι βασιλικῆς ἐκ τοῦ Προφητᾶνακτος Δαβὶδ καταγωγῆς, ἀλλ' «ὁ Παλαιὸς τῶν Ἡμερῶν»¹⁰², ὁ Οὐράνιος Πατὴρ ὅλας ἀντιπαρήλθεν, ἐξέλεξε δὲ τὴν ταπεινὴν «κεχαριτωμένην»¹⁰³ Παρθένον Μαρίαν, «ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ»¹⁰⁴, ἡ ὁποία ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας ἀνέπεμψεν ὕμνον δοξολογίας¹⁰⁵ πρὸς τὸν Σωτῆρά της καὶ Θεόν, εἰς τὸν ὁποῖον μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγει: «καθεῖλε δύναστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς»¹⁰⁶. Τοὺς λόγους τούτους τῆς θεομήτορος Παρθένου σχολιάζων ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνός, γράφει: «Ὅμοια ταῦτα τῶν τῆς Ἄννης, μητρὸς τοῦ Σαμουὴλ, εἰπούσης· Κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει, ταπεινοὶ καὶ ἀνυψοῖ»¹⁰⁷ (Α' Βασιλειῶν, 2, 7). Ὅτε δὲ πάλιν ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ ἐξέλεξε τοὺς μέλλοντας νὰ διαδώσουν τὰς σωτηριώδεις Εὐαγγελικὰς ἀληθείας Του μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἐκάλεσεν εἰς τὸ κοσμοσωτήριον ἔργον τοῦτο «τοὺς πλατύνοντας τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνοντας τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν»¹⁰⁸ ὑπερφιάλους καὶ πομπώδεις καὶ μεγαλαύχους καὶ ἀλαζόνας Φαρισαίους καὶ Γραμματεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς καὶ λοιποὺς κατ' ἐπίφασιν ἠθικοὺς ἄρχοντας τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ τοὺς μικροὺς καὶ ἀσήμους καὶ ταπεινοὺς ἀλείς Γαλιλαίους. Οἱ συνεργάται καὶ διάδοχοι τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀνήκον εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις, ἦσαν ὡς εὐστοχώτατα λέγει ὁ ἐξόχου εὐθυκρισίας καὶ ἀμεροληψίας ἱστορικὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ γλαφυρὸς Ἕλλην Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς «ἀνθρώποι ἀγράμματοι καὶ ἰδιώ-

ται»¹⁰⁹. Ἐκ τῆς ἐργατικῆς ταύτης τάξεως, ὅπου τὰ κατώτερα κοινωνικὰ στρώματα, ἐκάλεσεν ὁ θεῖος «Διδάσκαλος καὶ Καθηγητής, ὁ Χριστὸς»¹¹⁰ τοὺς Μαθητὰς Του καὶ συνεργάτας εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου, διότι ἐκ τῶν κατωτέρων τούτων ἐργατικῶν στρωμάτων, ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ὑψώνεται ἡ ἀρετὴ, ἐνῶ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καταβαίνει ἡ πολυτέλεια, ἡ ἀσωτεία καὶ ἡ διαφθορά. Τὸ αὐτὸ δὲ φαινόμενον ἔκτοτε παρατηρεῖται, ὅτι τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα Χριστιανισμόν δέχονται ὄχι οἱ καυχώμενοι διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἢ σοφίαν, ἀλλ' οἱ συναισθανόμενοι βαθύτατα τὴν ἀμαρτωλότητα καὶ τὴν εἰς τὰ πνευματικὰ ἀμάθειάν των καὶ προσπίπτοντες ταπεινῶς εἰς τὸν Θεὸν πρὸς συγχώρησιν καὶ ἀνακαίνισιν τῆς καρδίας.

(Συνεχίζεται)

89. Ματθαίου, 24,30.

90. Βλ. Ἰωάννου Κασσομενάκη - Ἀρχιμ. Ἀντωνίου Κόμπου, Ἐγχειρίδιον Δογματικῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, σελ. 412-413, Θεσσαλονίκη, 1970.

91. Πράξεων, 2,20.

92. Α' Κορινθίους, 13,1-13.

93. Α' Κορινθίους, 13,12.

94. Α' Ἰωάννου, 3,2.

95. Οἰκουμενίου Ἐπισκόπου Τριζίκης, Ἐρμηνεία εἰς τὴν πρώτην Καθολικὴν Ἐπιστολὴν Ἰωάννου, Κεφ. Γ', MPG, 119,648.

96. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, σελ. 484, τόμος Γ', Ἀθήναι, 1982 (Ἐκδοσις τρίτη).

97. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄν., σελ. 484-485.

98. Κατὰ τοὺς, χάριν ἀδίκων καὶ ἀνηθίων σκοπῶν, διεξαχθέντας δύο φρικαλεωτάτους πολέμους τοῦ 1914-1918 καὶ 1939-1945 μόνον οἱ νεκροί, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἠθικῆς δικαίωσης, ὑπερέβησαν τὰ πενήντα (50) ἑκατομμύρια! Πολλοί πλάσιοι τούτων προφανῶς ἦσαν οἱ τραυματῖαι καὶ οἱ ἀνάπηροι!

99. Κωνσταντίνου Ἀμάντου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ἱστορίαν, σελ. 100, Ἀθήναι, 1933.

100. Ἰακώβου, 4,6.

101. Γαλάτας, 4,4.

102. Δανιὴλ, 7,13.

103. Λουκᾶ, 1,28.

104. Λουκᾶ, 1,48.

105. Λουκᾶ, 1,46-55. Ἡ ᾠδὴ αὕτη τῆς Θεοτόκου ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀπομμεῖται τοὺς ψαλμούς, ἰδίᾳ δ' ἀπηχεῖ τὴν ᾠδὴν τῆς Ἄννης, Μητρὸς τοῦ Σαμουὴλ (Α' Βασιλειῶν, β').

106. Λουκᾶ, 1,52. Πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο ὁμοιάζει τὸ τῆς Σοφίας Σειρᾶχ 10,14 «θρόνους ἀρχόντων καθεῖλεν ὁ κύριος καὶ ἐκάθισε πρᾶεις ἀντ' αὐτῶν». Πρβλ. Ψαλμ. 145,7. Ἰώβ, 5,11. 12,19. Ἰεζεκιὴλ, 21,26.

107. Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, Κεφ. 1,52, MPG, 129,873.

108. Ματθαίου, 23,5.

109. Πράξεων, 4,13.

110. Ματθαίου, 23,8,10.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

Τοῦ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἄ γάμος καὶ ἡ προετοιμασία του

Μὲ πολλὴ χαρὰ βλέπουμε νὰ ἐπανέρχεται στὴν ἐπικαιρότητα τὸ θέμα τῆς ποιμαντικῆς προετοιμασίας τοῦ γάμου καὶ νὰ τονίζεται ἡ ἀναγκαιότητα τῆς δραστηριοποιήσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἔθεσε σὲ κυκλοφορία στὶς 13 Μαΐου 1996 τὶς νέες ποιμαντικὲς κατευθύνσεις τῆς «Προετοιμασίας γιὰ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου» ποῦ ἐξεπὸνησε τὸ Ποντιφικὸ Συμβούλιον γιὰ τὴν Οἰκογένεια. Ἡ ἐξειδικευμένη προετοιμασία γιὰ τὸ γάμο ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας συνιστᾷ ἐπείγουσα ποιμαντικὴ ἀναγκαιότητα καὶ συνδέεται μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Κρίνεται μάλιστα ἀπαραίτητὴ ἡ ἀνανέωση τοῦ τρόπου αὐτῆς τῆς προετοιμασίας¹.

Τὸ ζήτημα δὲν ἀπασχολεῖ μόνο τὴ δυτικὴ χριστιανοσύνη καὶ τὶς δυτικὲς κοινωνίες. Εἴτε πιστεύουμε ὅτι ἀνήκουμε εἴτε ὅτι δὲν ἀνήκουμε στὴ Δύση, τὰ προβλήματα τῆς γίνονται καὶ δικὰ μας προβλήματα. Τὸ ζήτημα εἶναι ἂν ἐμεῖς ἔχουμε νὰ προτείνουμε κάποιες «ἀνατολικὲς» λύσεις καὶ ἴσως ἓνα νέο «παράδειγμα» στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας σήμερα. Σημασία πάντως ἔχει ἡ εὐαισθητοποίηση ποῦ ἔχει ἐπέλθει στὴν Ἑλλαδικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γιὰ τὰ θέματα αὐτὰ καὶ γενικότερα γιὰ τὴν ποιμαντικὴν γάμου καὶ οἰκογενείας. Οἱ πρῶτες ἀπαντήσεις σὲ μίαν πρόσφατη ἐρευνά μας μὲ ἀφορμὴ τὸ Διεθνὲς Ἔτος Οἰκογενείας (1994) δείχνουν τὸν προβληματισμὸ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων ὡς πρὸς τὸν τρόπο τῆς συμπαραστάσεώς τους σὲ τέτοιου εἴδους προβλήματα. Εὐμενῆς ἦταν ἄλλωστε καὶ ἡ ὑποδοχὴ τοῦ κειμένου τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Συμβουλίου ἀπόσπασμά του μάλιστα δημοσιεύθηκε καὶ στὴν μηνιαία ἔκδοσι τῆς Ἱ. Μ. Δημοτηριάδος «Πληροφόρηση», στὸ τεῦχος Ἰουλίου - Αὐγούστου 1996.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τίθεται ἐκ νέου στὴ συζήτηση παλαιότερη πρότασή μας γιὰ μίαν συστηματικὴν ποιμαντικὴν προετοιμασία τῶν μελλονύμφων ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας. Πολλὰ ἔχουν γίνεи ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἀπομένουν νὰ γίνουи ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωση μιᾶς ὑπηρεσίας ἢ ὁποῖα θὰ διακονήσει τὴ

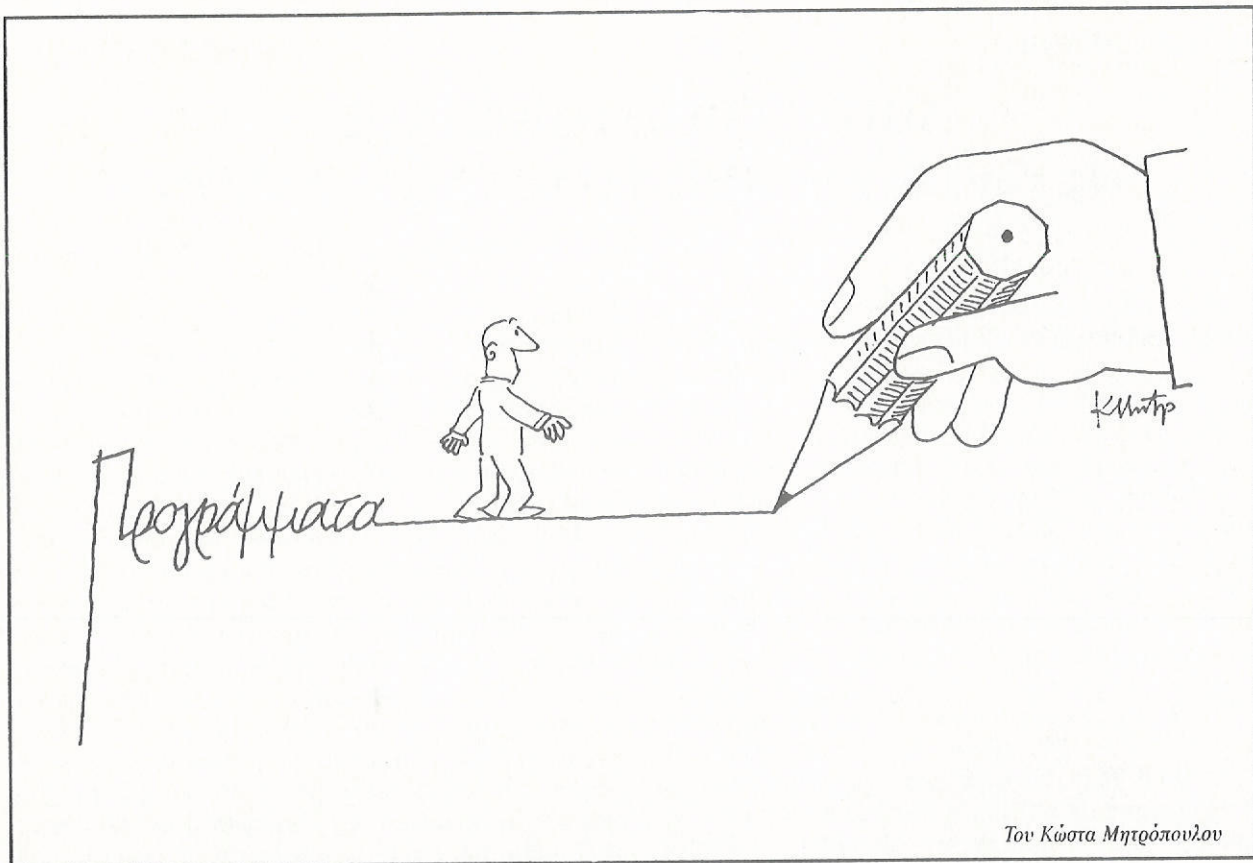
μεγάλῃ ὑπόθεσι τῆς προετοιμασίας τῆς μικρῆς ἐκκλησίας (τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας) καὶ τῆς ἐνταξίῃς τῆς στὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, τῆς προετοιμασίας ἀγάπης ὅπως τὴν χαρακτηρίσαμε, ἐφόσον σκοπεύει στὴν προετοιμασία τῶν νέων γιὰ τὸ Μυστήριον τῆς Ἀγάπης². Φοιτητὲς καὶ φοιτητριάδες μας στὰ πλαίσια τοῦ μαθήματος «Ποιμαντικὴ Γάμου καὶ Οἰκογενείας» θεωροῦи ὡς ἀναγκαῖα αὐτὴν τὴν προετοιμασία καὶ τὴν ἀναγνωρίζουи ὡς θεμελιώδη μορφή τῆς ποιμαντικῆς διακονίας. Ἀσχοῦиτα δὲ ἐπὶ χάριτος στὴν τάξι ὥστε νὰ μπορούи καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στὶς Ἐνορίες καὶ στὶς Μητροπόλεις νὰ παράσχουи τὶς ὑπηρεσίες τους ὅταν τοὺς ζητηθοῦи ἐν καιρῷ.

Ἐνα Κέντρο Προετοιμασίας Γάμου

Ἰδιαίτερα μᾶς ἀπασχολεῖ ἡ δομὴ καὶ ἡ ποικιλία τῶν δυνατῶν νὰ παρασχεθοῦи ὑπηρεσιῶν ἀπὸ ἓνα Κέντρο Προετοιμασίας Γάμου ἢ ὅπως ἀλλιῶς θὰ ὀνομαζόταν τὸ ὄργανο ἐκεῖνο μὲ τὴ συγκεκριμένη αὐτὴ ἀποστολή. Προτιμᾶται ἡ ἴδρυσή ἐνός τέτοιου κέντρου σὲ ἐπίπεδο Ἱ. Μητροπόλεως μὲ τὶς ἀναγκαῖες διασυνδέσεις του σὲ ἐπίπεδο Ἀρχιερατικῶν περιφερειῶν καὶ Ἐνοριῶν. Ὁ συντονισμὸς ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου θὰ πρέπει νὰ γίνεиτα ἀπὸ ἀντίστοιχη Ἐπιτροπὴ ἢ Γραφεῖο τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνα τέτοιον Κέντρο μιᾶς συγκεκριμένης Μητροπόλεως θὰ ἔχει τὴν φιλοδοξία νὰ σταθεῖ ὀδηγὸς σὲ ὅσους πρόκειται νὰ προσέλθουи εἰς γάμου κοινωνίαν. Μυστήριον ἀγάπης ὁ γάμος καὶ ἐκκλησία μικρὰ ἢ οἰκογένεια προσελκύουи τὸ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπῃ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἐπιθυμεῖ νὰ προετοιμάσει τοὺς μελλονύμφους σὲ ὅλες τὶς διαστάσεις τοῦ γάμου. Ἡ συγκεκριμένη Μητρόπολις ποῦ δρᾷ σὲ συγκεκριμένον τόπο καὶ χρόνον θὰ ἀναλάβει νὰ προετοιμάσει τοὺς μελλονύμφους ποῦ ζοῦи τώρα στὴν περιοχὴ τῆς.

Δὲν εἶναι βέβαια δυνατό στὸ παρὸν ἄρθρον μας νὰ ἐκτεθοῦи οἱ θεολογικὲς ἀρχές, οἱ μέθοδοι καὶ λοιπὰ χρήσιμα στοιχεῖα γιὰ τὴν ποιμαντικὴν προετοιμασία τοῦ γάμου καὶ τὴ λειτουργία ἐνός Κέν-

Τον Κώστα Μιτράκουλου

Από «Τὸ Βήμα» τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1993.

τρου Προετοιμασίας του. Όλα αυτά έχουν αναπτυχθεί ἤδη ἐν ἐκτάσει στὴ διδακτορικὴ μας διατριβὴ *πρὶν εἴκοσι πέντε χρόνια*. Δὲν χρειάζεται νὰ ἐπανέλθουμε. Οἱ ἀναγνώστες μας μποροῦν ν' ἀνατρέξουν εὐκόλα σ' αὐτήν. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι σήμερα ἀπαραίτητο, εἶναι, ἀφοῦ ὑπομνήσαμε τὴν ἀναγκαιότητα καὶ τὴ σπουδαιότητα ἑνὸς τέτοιου Κέντρου, νὰ ὑποδείξουμε τὴ διαδικασία οἰκοδομήσεως μιᾶς τέτοιας ὑπηρεσίας.

Ἔργο πολλῶν, ὄχι ἑνὸς

Θέλουμε νὰ τονίσουμε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὅτι μιὰ παρομοίου τύπου ὑπηρεσία δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἔργο ἑνὸς καὶ μόνον ἀνθρώπου. Μὲ τὶς καλλίτερες προθέσεις καὶ προϋποθέσεις ἑνας δὲν μπορεῖ νὰ ἐπαρκέσει γιὰ νὰ φέρει σὲ πέρας αὐτὸ τὸ ἔργο. Εἶναι ἔργο πολυδιάστατο καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἐργασία καὶ τὴ συνεργασία πολλῶν. Οἱ σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες μας οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν τὴν πρωτοβουλία αὐτῆς τῆς προσπάθειας ὀφείλουν νὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ πρέπει νὰ συντονίσουν πολλὰ δυνάμεις καὶ νὰ ξεπεράσουν πολλὰ ἐμπόδια μέχρις ὅτου σταθεῖ σὰ πόδια τοῦ ἑνα τέτοιου Κέντρου. Γνωρίζουν ὁμως ἐκ πείρας, ὅτι ὡς καλοὶ «διευθυντὲς ὀρχήστρας» ποὺ εἶναι, ἑναρμονίζουν ποικιλία ὀργάνων, κλιμά-

κων, μουσικῶν κομματιῶν καὶ φθάνουν ἔτσι σὲ καλὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὀρθῆς ἐκτελέσεως μιᾶς συμφωνίας. Γι' αὐτὸ ὁ συντονιστικὸς τοὺς ρόλος εἶναι σημαντικὸς. Ὡς πρῶτο μάλιστα μέλημά τους βλέπουμε καὶ τὴν συγκρότηση μιᾶς *συντονιστικῆς ομάδος*, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τους, θὰ προετοιμάσει τὴν ἴδρυση τοῦ Κέντρου καὶ θὰ θέσει τὶς βάσεις γιὰ τὴν μελλοντικὴ ἐργασία. Ἡ συντονιστικὴ αὐτὴ ομάδα θὰ ἀσχοληθεῖ, μεταξὺ ἄλλων, μὲ τὸν συντονισμό, προγραμματισμό, ἐξεύρεση συνεργατῶν καὶ πόρων, ἀνάθεση ἐπὶ μέρους ἐργασιῶν σὲ ἐξειδικευμένες *ομάδες ἐργασίας*.

Μία ἀπὸ τὶς πρῶτες φροντίδες τῆς συντονιστικῆς ομάδος θὰ εἶναι ὁ καθορισμὸς ἑνὸς *ὑπευθύνου* τοῦ Κέντρου στὸν ὁποῖο θὰ διατεθεῖ καὶ ἑνα πρόσωπο τὸ ὁποῖο καὶ θὰ ἐκτελεῖ χρέη γραμματέως. Τὸ δίδυμο αὐτὸ θὰ ἀποτελεῖ τὸν κινητήριον μοχλὸν ποὺ θὰ κινητοποιεῖ τὰ πρόσωπα τῆς συντονιστικῆς ομάδος. Θὰ πρέπει νὰ εὑρεθεῖ καὶ ὁ κατάλληλος χώρος ὡς γραφεῖο, ὥστε καὶ χωροταξικὰ νὰ εἶναι προσδιορισμένη ἡ ἔδρα τοῦ Κέντρου. Ἡ συντονιστικὴ ομάδα θὰ κληθεῖ ἐν συνεχείᾳ νὰ χαράξει καὶ νὰ παρουσιάσει ἑνα *πρόγραμμα στόχων καὶ χρόνου* πραγματοποιήσεώς τους.

(Συνεχίζεται)

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ εἰς τὸν Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΝ ΦΑΣΟΝ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

«Καὶ (εἶδον) κυκλόθεν ἐπὶ τοὺς θρόνους τοὺς εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς» (Ἀποκ. 4,4).

Ὁ ἱ. Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ θεολόγος εἶδεν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τὸν Θεὸν καθημένον ἐπὶ θρόνους δόξης αὐτοῦ καὶ περὶ τὸν θρόνον τοῦ Ὑψίστου 24 «πρεσβυτέρους»... Εἰκονίζον τὴν ἐν οὐρανῷ θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν. Οἱ 12 εἰς τύπον τῶν «πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ» (Ματθ. 21,23) τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν 12 φυλῶν τοῦ περιουσίου λαοῦ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν Πατριαρχῶν-φυλάρχων τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τύπον τῶν 12 Ἀποστόλων, καθημένων ἐπὶ 12 θρόνων (κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Χριστοῦ), ἡγουμένων τῶν ὑπ' αὐτῶν ἰδρυθεισῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Ὀνομάζονται «πρεσβύτεροι», ὡς «ἐγγηράσαντες τοῖς θεοῖς προστάγμασι», λέγει ὁ ἐρμηνευτὴς τῆς Ἀποκαλύψεως Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Καισαρείας καὶ φθάσοντας «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ».

Ἄλλὰ «πρεσβυτέρους» ἢ Κ.Δ. ὀνομάζει, ὡς γνωστόν, καὶ τοὺς ἱερατεύοντας λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ἱερεῖς καὶ ἐπισκόπους, «μετόχους» τῆς ἱερωσύνης τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ, τῶν ὁποίων τὴν λειτουργίαν τῆς Θ. Εὐχαριστίας «προσδέχεται εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον». Εἶναι δὲ ἡ ἱερωσύνη λειτουργημία οὐράνιον «τελεῖται ἐπὶ τῆς γῆς τάξιν δ' ἐπουρανίων ἔχει ταγματῶν», κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομον. Διὰ τοῦτο καὶ συνοδεύει τὸν εὐσεβῆ καὶ ἡγιασμένον ἱερέα καὶ μετὰ τὴν ἐκδημίαν του ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς, διὰ νὰ συνεχίζεται εἰς τὸν αἰῶνα μετὰ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁγίων εἰς τὸ ὑπερουράνιον θυσιαστήριον.

Τοιοῦτος ἄξιος καὶ ἅγιος ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ἦτο ὁ μακαριστὸς π. Χριστόδουλος Φάσος. Ἐχειροτονήθη παρ' ἡμῶν πρεσβύτερος πρὸ 10ετίας (9.2.1986) ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβε διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν τὴν μοναχικὴν κουρὰν εἰς τὴν σεβασμίαν ἱ. μονὴν Ὁμπλῶν.

Ἐπὶ μίαν 10ετίαν εἰργάσθη εἰς τὸν ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου — εἰς τρεῖς κυρίως τομεῖς — ὡς στέλεχος τῆς ἱ. μονῆς ταύτης, ὡς ἱεροκήρυξ ὅπου ἂν ἐκαλεῖτο καὶ προσήρχετο διὰ νὰ ἱερουργήσῃ εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν, καὶ ὡς πνευματικὸς χειραγωγὸν πολλὰς ψυχὰς εἰς Χριστόν. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ ἀναφερθῶμεν καὶ εἰς τὸ προηγουμένον στάδιον τῆς προσφορᾶς του, ὡς Θεολόγου Καθηγητοῦ εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν.

Ἐθήτευσε ἐκεῖ ἐπὶ μακρὰ ἔτη, μέχρι τῆς συνταξιοδοτήσεώς του. Καὶ ὑπῆρξεν ἄξιος καὶ ἐγκυρος «παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν», τῆς νεότητος, κατὰ τὴν ὁμολογίαν διατελεσάντων τῶν μαθητῶν του, εἰς τὰς καρδίας τῶν ὁποίων κατεῖχεν ἐξαιρετον θέσιν καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῆς αἰσίας καὶ σημαντικῆς πολλάκις σταδιοδρομίας των.

Ἰδιαίτερος θὰ ἐπισημάνωμεν τὴν ἀνταπόκρισίν του εἰς τὴν ἱερωσύνην. Μετὰ τὴν ἐξοδὸν του ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν προσήλθεν εἰς τὸν ἐπίσκοπον, διὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν συμβουλὴν του διὰ τὴν χάραξιν τῆς ἐφεξῆς πορείας του. Ὁ ἐπίσκοπος — ὁ ὀμιλῶν — τὸν κατηύθυνε πρὸς τὴν ἱερωσύνην. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἀγαπητὸς Λύσανδρος Φάσος ἐπανήλθε νὰ δηλώσῃ ὅτι «ἐπὶ τῷ ρήματι» τοῦ ἐπισκόπου ἠσθάνθη ὅτι τὸν καλεῖ ὁ Κύριος εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ παρέδωκε τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ κέλευσμα τοῦ Ἀρχιερέως, ἵνα τὸν προσαγάγῃ εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον. Ἐπηκολούθησαν αἱ χειροτονία του ὡς διακόνου καὶ ὡς πρεσβυτέρου καὶ αἱ χειροθεσῖαι του εἰς ἀρχιμανδρίτην καὶ εἰς πνευματικόν. Καὶ ὁμολογουμένως ἀπεδείχθη ἄξιος τῆς κλήσεως τοῦ Μεγάλου ἀρχιερέως καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Δὲν θὰ μπορούσα τότε νὰ προῖδω ὅτι θὰ ἐκαλεῖτο τόσον σύντομα ἀπὸ τὸ ἐπίγειον εἰς τὸ οὐράνιον θυσιαστήριον. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἔσπευδεν «ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως» πρὸς τὸ ὅποιον τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου τὸν προωθοῦσε μὲ ταχὺ ρυθμὸν.

«Τελιωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσε ἐκ μέσου πονηρίας». «Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον». Ἦδη, ἀπό τινος, ὁ καταξιωμένος ἀρχιμανδρίτης Χριστόδουλος Φάσος, φέρων καὶ τὰ στίγματα τῆς ἀσθενείας ὡς τεκμήρια τῆς ὑπομονῆς του, ἔδραμε πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. Καὶ τὰ λειτουργικὰ ἀμφιά του ὡς ἱερέως εὐχόμεθα — κατὰ τὸν ἐν ἀρχῇ λόγον τῆς Ἀποκαλύψεως — νὰ τὸν δεῖξουν «περιβεβλημένον ἐν ἱματίοις λευκοῖς», σὺγκάθεδρον εἰς ἡτοιμασμένην διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Κυρίου προέκτασιν τῶν θρόνων τῶν 24 πρεσβυτέρων, καὶ φέρουσα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ «στέφανον χρυσοῦν», «ὃν ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος κριτὴς· οὐ μόνον δὲ αὐτῷ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ» — εἶθε καὶ ἡμῖν — Ἀμήν.

Τὸ ἐγκόλπιον τοῦ νεωκόρου

Τοῦ Πρωτοπρ. κ. **ΙΩΑΝ. ΑΘ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ** π.Θ.

Ἐφημερίου Ἱ. Ν. Ἀγ. Στυλιανοῦ Γκάζη

Ὁ ἐπίσκοπος λοιπόν, ἢ ὁ ἱερέας ὅταν λειτουργεῖ κάνει τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι στίς «συνάξεις», δηλαδή τις ἱερεῖς συγκεντρώσεις, παίρνει τὸν τόπο πού θὰ στεκόταν ὁ Χριστὸς καὶ μοιάζει καὶ ἀντικαθιστᾷ τὸ Χριστό. Ὅπως λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι «εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ». Μπροστὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα γιὰ τὴ θεία Λειτουργία, στὴν τέλεση κάθε Μυστηρίου, στὴν ἐξομολόγηση, στὸ κήρυγμα, ὁ ἱερέας εἶναι «εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ». Γίνεται τὸ ὄργανο διὰ τοῦ ὁποίου μεταδίδεται ἡ Χάρις καὶ ἡ ἀγιότητα στοὺς πιστοὺς. Ὁ Χριστὸς ἔχει καὶ τὴν ἀγιότητα καὶ τὴ Χάρις, ὁ ἱερέας στέκεται στὴ θέση πού τοῦ παραχώρησε ὁ Θεὸς-Χριστός.

Ὅταν λοιπόν τὸ πρωὶ πού ὁ ἱερέας ἔρχεται στὴν ἐκκλησία καὶ τοῦ φιλεῖς τὸ χέρι, νὰ σκέφτεσαι ποιανοῦ φιλεῖς τὸ χέρι, στὴν οὐσία, ἀληθινά. Ὅταν στὸ ἱερὸ Βῆμα καὶ τὴν ἁγία Τράπεζα τὸν ὑπηρετεῖς, νὰ σκέφτεσαι ποιὸν ὑπηρετεῖς. Ποιὸν «διακονεῖς». Ὅταν τοῦ δίνεις τὸ θυμιάτο, τοῦ ἐτοιμάζεις τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὸ ἔργο του, ὅταν τοῦ προσφέρεις τὸ ζέον, τοῦ ἐτοιμάζεις τὸ μικρόφωνο γιὰ νὰ μιλήσει, τοῦ δίνεις τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὸ ἔργο του, νὰ θυμᾶσαι σὲ ποιὸν καὶ γιὰ ποιὸν τὰ κάνεις ὅλα αὐτά.

Μὲ ἄλλα λόγια: Ὁ λειτουργὸς ἱερέας δὲν μπορεῖ ἄνετα νὰ κάμει τὸ «ἔργο» του μόνος του. Χρειάζεται κάποιον συνεργάτη, κάποιον βοηθό του. Σὺ λοιπόν ὁ νεωκόρος πού συνεργάζεσαι μὲ τὸν ἱερέα εἶσαι ὁ ἄμεσος, ὁ πρῶτος «συνεργός» του. Κάνεις τὸ ἔργο τοῦ ἱερέα γιὰ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ πιδ ἄνετο, πιδ ξεκούραστο, πιδ ἀποδοτικό. Ὁ λειτουργὸς ἱερέας, μὲ σένα κοντά του, κάνει τὸ ἔργο του χωρὶς ταραχὴ καὶ ἀνησυχία. Ξέρει πὼς σὺ εἶσαι ἔτοιμος γιὰ νὰ τὸν «διακονήσεις». Εἶναι μικρὸ αὐτό;

Ὁ ἱερέας, ἀγαπητέ μου, εἶναι ὁ φορέας τῆς χάριτος, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἄς πάρουμε ἓνα παράδειγμα: Τὸ παράδειγμα τοῦ νεροῦ. Τὸ νερὸ ἔχει τεράστια ἀξία γιὰ ὅλα καὶ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ὅμως γιὰ νὰ φτάσει ὡς τις βρῦσες μας

χρειάζονται οἱ σωλῆνες. Οἱ σωλῆνες μπορεῖ νὰ εἶναι πήλινοι, ἀτσάλινοι, μεταλλικοί, χρυσοί. Ἐμᾶς δὲν μᾶς ἀπασχολεῖ ἀπὸ ποιούς σωλῆνες περνάει τὸ νερὸ, ἀλλὰ τὸ νερὸ πού χρειαζόμαστε γιὰ τὴ ζωὴ μας. Σὺ λοιπόν βοηθᾶς γιὰ νὰ φτάνει τὸ καθαρὸ νερὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ὡς τὸν τελευταῖο πιστό... Τὸ ἔχεις σκεφτεῖ;

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος σὲ 11 σημεῖα τῶν ἐπιστολῶν του γράφει γιὰ «συνεργούς» του στὸ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν λαῶν τοῦ Θεοῦ. «Συνεργούς» του λέει ὅλους ἐκείνους πού τὸν βοηθοῦσαν στὸ ἔργο του. Δὲν ἦταν ὅλοι καὶ ὅλες —γιατὶ γράφει καὶ γιὰ γυναῖκες— ὁμιλητές, ἀλλὰ κάθε ἓνας τους εἶχε καὶ ἓνα ἔργο. Πού ὅμως μὲ τὸ ἔργο του ὁ καθένας βοηθοῦσε τὸν ἀπόστολο Παῦλο. Καὶ ὅλοι μαζί τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ στὴν Α' Κορ. 3,9 γράφει γιὰ ὅλους: «Θεοῦ ἔσμεν συνεργοὶ» — εἴμαστε ὅλοι συνεργάτες τοῦ Θεοῦ, καὶ στὸ Β' Κορ. 2,24 γράφει πὼς ὅλοι εἴμαστε «συνεργοὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ».

Ὁ ἱερέας λοιπόν φορέας τῆς Χάριτος τοῦ Χριστοῦ. Ἐξ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ προσφέρει στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ τὴ χάρις, τὸ φωτισμό, τὴ σωτηρία... Σὺ λοιπόν, ὁ νεωκόρος ἢ ὁ νεωκόρος, «συνεργός» του στὸ τεράστιο αὐτὸ ἔργο...

Εἶδες λοιπόν σὺ ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος, τί εἶσαι μέσα στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Ἄν σοῦ ἔγραφε σήμερα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θὰ σοῦ ἔλεγε: «Πρόσεχε, ἀδελφέ μου, γιατί εἶσαι συνεργός τοῦ Θεοῦ». Συνεργάτης τοῦ Χριστοῦ.

ΙΕΡΕΙΣ - ΨΑΛΤΕΣ - ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ

Ὁ ἱερὸς ναὸς εἶναι ἓνας μικρὸς ἢ μεγάλος ὀργανισμὸς, ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς κοινότητος - ἐνορίας του. Σ' αὐτὸ τὸν ὀργανισμὸ - ὑπηρεσία, «διακονοῦν» οἱ ἱερεῖς, οἱ ἐπίτροποι, οἱ ψάλτες, οἱ νεωκόροι. Τί πρέπει λοιπόν νὰ γνωρίζει καὶ νὰ προσέχει ἓνας συνετὸς νεωκόρος;

Ἱερεῖς. Μπορεῖ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ὑπηρεσίας σου σὲ ἓνα ναὸ νὰ τοποθετηθοῦν περισσότεροι ἀπὸ ἓνας ἱερεῖς. Ἄλλος νὰ φύγει, ἄλλος νὰ ἔρθει, ἓνας ἢ περισσότεροι. Κάθε ἄνθρωπος πλασμένος ἀπὸ τὸ Θεὸ ἐλεύθερος, ἔχει καὶ τὴ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 269 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

δική του νοοτροπία, τις δικές του απόψεις, τις δικές του ιδέες και τις δικές του επιδιώξεις. Μερικές φορές είναι όπως λέμε «άνθρωπος συνεργάσιμος», όμως και μερικές φορές είναι άνθρωπος ιδιόρρυθμος. Μπορεί να είναι ένας άγιος, αλλά και ένας συνηθισμένος τύπος που «κατὰ λάθος» έγινε κληρικός.

Σὺ ὁ νεωκόρος δὲν πρέπει νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἱερέως. Πολὺ περισσό-τερο νὰ μὴ σχολιάζεις. Σὲ ἓνα μικρὸ νησὶ τῆς Δωδεκανήσου, τὴν Σύμη, ἔχουν μιὰ πολὺ ὡραία καὶ διδακτικὴ παρουσία. Λένε «καλὸς, κακὸς παπὰς πύλη τοῦ παραδείσου». Δηλαδή εἴτε καλὸς εἴτε κακὸς εἶναι ὁ παπὰς, αὐτὸς κρατᾶει στὰ χέρια του τὴ δυνατότητα νὰ μποῦμε στὸν παράδεισο. Ἀπὸ τὰ χέρια του θὰ εὐλογηθεῖς, ἀπὸ τὰ χέρια του θὰ κοινωνήσεις.

Αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς δὲ θὰ βλέπεις, δὲ θὰ μετρᾷς, ἢ θὰ ἀδιαφορεῖς. Ὅχι, ἀλλὰ δὲ θὰ σχολιάζεις, δὲ θὰ κατακρίνεις. Θὰ σημειώνεις τὸ καλὸ. Δὲ θὰ σὲ ἀπασχολεῖ τὸ κακὸ. Θὰ μοιάζεις μέλισσα. Ἄλλως τε καθέννας μας θὰ δώσουμε λόγο γιὰ τὰ δικά μας... Σὺ λοιπὸν στὸ θέμα τοῦτο νὰ κρατήσεις τὸν ἑαυτὸ σου ψηλά. Σὺ στὸ ἔργο σου καὶ ὁ ἱερέας στὸ δικό του. Σὺ θὰ τὸν «διακονεῖς» ὡς ἀντιπρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

Ὅποιος καὶ ἂν εἶναι ὁ ἱερέας θὰ τὸν παρακαλεῖς νὰ μνημονεῦει ἐσένα καὶ τὴν οἰκογένειά σου σὲ κάθε Προσκομιδῇ πὺ κάνει. Πρόσεχε νὰ μὴν ἔλθεις, εἰ δυνατόν, ποτὲ σὲ σύγκρουση μὲ ἱερέα. Νὰ θυμᾶσαι αὐτὸ πὺ γράφει ὁ Ἄπ. Παῦλος στὸ Ρωμ. 12,18 «Ὅσο ἐξαργτάται ἀπὸ σᾶς νὰ ζεῖτε εἰρηνικὰ μὲ ὅλους». Καὶ ἂν καμιά φορὰ χωρὶς νὰ τὸ θέλεις ψύχρανες ἢ ψυχράνθηκες ἀπὸ κάποιον ἱερέα, τὸ βράδυ πρὶν φύγει ἀπὸ τὸ ναὸ νὰ συνδιαλλαγεῖς μαζί του. Ὅπωςδήποτε τὸ βράδυ κάθε ἡμέρας νὰ εἶσαι συμφιλιωμένος μὲ ὅλους. Νὰ θυμᾶσαι τὸ «Μὴ ἐπιδυέτω ὁ ἥλιος ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν», δηλ. «ἡ δύση τοῦ ἡλίου ἂς μὴ σᾶς βρῖσκει ἀκόμα ὀργισμένους» (Ἐφ. 4,26).

Ἄν πάλι ὁ ἱερέας εἶναι συνετὸς — ὅπως οἱ πάρα πολλοὶ — τότε νὰ τὸν ἀκοῦς, νὰ τὸν συμβουλεύσεις, νὰ στηρίξεις σ' αὐτὸν καὶ νὰ τοῦ ἐμπιστεῦσαι τις σκέψεις σου καὶ τις απόψεις σου. Ὅμως αὐτὸ νὰ γίνεται πάντοτε ὅταν εἶσα-στε μόνοι σας. Μὴ γίνονται αὐτὰ σὲ συζήτηση. Ἀπὸ τις συζητήσεις μὲ πολλοὺς δὲν βγαίνουν πάντοτε σωστὰ συμπεράσματα...

Ψάλτες. Τοὺς ψάλτες νὰ τοὺς ἀγαπᾷς. Νὰ

τοὺς βοηθεῖς ὅταν εἶναι ἀνάγκη. Νὰ εἶναι πάντα καθαρὸ τὸ ψαλτήρι τους καὶ στὴ θέση του τὸ μικρόφωνό τους. Ἄν σκεφτεῖς πόσο μεγάλο ἔργο κάνουν, πὼς γίνονται δάσκαλοι τοῦ λαοῦ καὶ εἶναι καὶ αὐτοὶ «διάκονοι» τῆς Ἐκκλησίας, τότε θὰ τοὺς ἐξυπηρετεῖς χωρὶς γογγυσμό. Μὲ τοὺς ψάλτες νὰ εἶσαι φίλος καὶ συνεργὸς γιατί ἔτσι θὰ μπορεῖς καμιά φορὰ νὰ τοὺς δείχνεις καὶ τὰ λάθη τους. Προπάντων νὰ τοὺς συνιστᾷς ἀδελφικὰ νὰ μὴ φωνάζουν, καὶ νὰ ψάλλουν ἤρεμα, γλυκά, ἀπαλὰ γιὰ νὰ οἰκοδομοῦν τοὺς πιστοὺς μὲ τὴ λατρεία.

Ἐπίτροποι. Μὲ τοὺς κυρίους ἐπιτρόπους νὰ εἶσαι πιὸ προσεκτικὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Ἀφοῦ τοὺς διάλεξε ὁ προϊστάμενος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, σημαίνει πὼς εἶναι κατάλληλοι γιὰ τὸ ἔργο πὺ τοὺς διάλεξε. Καὶ ἔχουν πολὺ σημαντικὸ ἔργο νὰ κάμουν. Ὑπάρχουν ἱεροὶ ναοὶ μὲ λίγες ὑποχρεώσεις. Καὶ ἄλλοι μὲ μεγάλες ὑποχρεώσεις. Ἄλλοι ναοὶ πὺ εἶναι ἔτοιμοι ἀπὸ χρόνια καὶ ἄλλοι πὺ τώρα ἀνεγείρονται ἢ ἀγιογραφοῦνται ἢ συμπληρώνονται. Ὅλο τὸ βάρος τῆς διαχειρίσεως τὸ σηκώνει ὁ προϊστάμενος καὶ οἱ ἐπίτροποι. Ἄς σημειώσουμε δὲ καὶ τοῦτο: Ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στὸ ναὸ μισθοδοτοῦνται· οἱ ἐπίτροποι εἶναι οἱ μόνοι πὺ ἀπὸ τὸ ναὸ δὲν παίρνουν οὔτε μιὰ δραχμῇ. Δὲν ἀξίζει λοιπὸν νὰ τοὺς τιμοῦμε ἰδιαίτερως; Αὐτὸ σοῦ συνιστῶ νὰ κάνεις καὶ θὰ ἔχεις καὶ τὴν ἀγάπη τους καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τους.

(Συνεχίζεται)

**ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΙ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΟΡΤΩΝ, ΕΠΕΤΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΕΛΕΤΩΝ**

Ἐνα ιδιαίτερα εὐχρηστο βοήθημα γιὰ τοὺς κληρικούς καὶ ἱεροψάλτες μας. Στὴν προσεγμένη, δίχρωμη καὶ χρυσόδετη αὐτὴ ἔκδοσή μας, περιέχονται πλήρεις Δοξολογίες γιὰ: Νέον Ἔτος, Κοπή Βασιλόπιττας, Λιτά-νευση ἱερῶν Εἰκόνων, 25ῃ Μαρτίου, Τελετὴ Σταυροπροσκυνήσεως, Ἡμέρα Ἐνόπλων Δυ-νάμεων (15 Αὐγούστου), Ὑψωση Τιμίου Σταυροῦ, Ἅγιο Ἀρτέμιο (προστάτη Ἑλλην. Ἀστυνομίας), Νικητήρια (28 Ὀκτωβρίου), Ἐθνικὴ Ἀντίσταση. Σχήμα 17Χ24, σελ. 48.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ**

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ*

Τοῦ Δρα ΑΝΔΡΕΑ Ν. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἐπιθεωρητῆ Θεολογικῶν Μαθημάτων

Σημαντικὸ παράγοντα στὴ **αὐτοεκπαίδευση** ἀποτελεῖ ἀναντίρροπα καὶ ἡ σύγχρονη τεχνολογία, ἡ ὁποία συνιστᾷ τὸ τελειότερο πολιτισμικὸ ἐπίτευγμα τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἀπροσδιόριστα ἀκόμη τὰ ἐπακόλουθα στὴ ζωὴ καὶ στὴ συμπεριφορὰ τῶν κατοπινῶν γενεῶν. Ὅπως εὐστοχα γράφει ὁ Κυριάκος Πλησής, «οἱ ὀρίζοντες σήμερα εἶναι ἀνοιχτοὶ καὶ θ' ἀνοίγουν ἀκόμη πῶς πολὺ ὅσο ἡ τεχνολογία ἐφευρίσκει μέσα καὶ διεισδύει στὰ ἄδυτα καὶ μύχια ὀλόκληρης τῆς οἰκουμένης. Αὐτὴ τὴν πραγματικότητα κανένας λαὸς δὲν πρέπει νὰ τὴν παραβλέπει, ἀλλὰ, ἀντίθετα, ν' ἀνοίγει διάλογο μαζί της καὶ νὰ προσαρμόξει ἀνάλογα τὴ στάση του, σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα (βλ. Κυριάκου Πλησῆ, Μετὰ τὴ χρεωκοπία τοῦ δόγματος 1992, σ. 117).

γ) Ἡ δευτέρη μορφή **ἐπιμόρφωσης**, εἶναι ἡ παρακολούθηση σειρᾶς διαλέξεων ἢ μαθημάτων, πού γίνονται ἀπὸ εἰδικούς στὰ θέματα ὁμιλητῆς καὶ ὀργανώνονται μέσα στὰ πλαίσια Ἡμερίδων, Συνεδρίων, Σεμιναρίων καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἄπὸ τῆ συμμετοχῆ σ' αὐτὲς τὶς ἐκδηλώσεις καὶ τὴν παρακολούθηση ἀναλόγου χαρακτήρα διαλέξεων καὶ μαθημάτων ἡ ὠφέλεια εἶναι μεγάλη, γιατί ἔχει κανεὶς τὴ δυνατότητα νὰ ἐνημερωθεῖ, ἄλλοτε θεωρητικὰ καὶ ἄλλοτε πρακτικὰ, πάνω σὲ θέματα τῆς εἰδικότητάς του, τῆς ἐπαγγελματικῆς του ἀποσχόλησης, τῶν προσωπικῶν ἐνδιαφερόντων καὶ τῶν ἀποκλίσεων του. Ἀκόμη, ἔχει τὴν εὐκαιρία νὰ ὑποβάλλει τὰ σχετικὰ ἐρωτήματά του, νὰ ἐπιλύσει τὶς ἀπορίες του, νὰ καταστεῖ κοινῶν τῶν σκέψεων καὶ τῶν προβληματισμῶν τῶν συναδέλφων του καὶ ἄλλων προσώπων μὲ τὰ ἴδια ἢ παρόμοια ἐνδιαφέροντα καὶ νὰ ἐφοδιαστεῖ μὲ ὑλικό, ἔντυπο καὶ ὀπτικοακουστικό, πὺ θὰ τοῦ εἶναι χρήσιμο στὴ δική του κατάρτιση καὶ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ.

Ὅπως ἕως ἄρτι μεγαλύτερη **ἐπιμορφωτικὴ** ἀξία καὶ ἐγκυρότητα ἔχουν τὰ μαθήματα, τὰ ὁποία προσφέρονται ἀπὸ εἰδικὰ Ἐπιμορφωτικὰ Κέντρα, Κολλέγια, Πανεπιστημιακὰ Ἰδρύματα, Παιδαγωγικὰ Ἰνστιτούτα καὶ Κέντρα Βιομηχανικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς Κατάρτισης. Ἡ διάρκεια τῆς φοίτησης σ' αὐτὰ ποικίλλει, ἀνάλογα μὲ τὸ εἶδος καὶ τὸ

ἐπίπεδο τῶν μαθημάτων, καθὼς καὶ τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ κάθε Ἰδρύματος. Εἶναι συνήθως πολὺμηνες, μονοετοῦς ἢ διετοῦς διάρκειας.

Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ εἶδους τῆς **ἐπιμόρφωσης**, δὲν ἔγκειται μόνο στὴ χρονικὴ διάρκεια τῶν μετασχολικῶν ἢ μεταπτυχιακῶν σπουδῶν, ἀλλὰ καὶ στὸ εἶδος τῆς ἀποσχόλησης. Κοντὰ σ' ἓνα ἔμπειρο εἰδικὸ ἐπιστήμονα ἢ παρουσιά καθίσταται στὴν κυριολοξία **μαθητεία**, πὺ πρέπει νὰ εἶναι ὁ στόχος μιᾶς **ἐπιμόρφωσης**, νὰ βοηθήσει δηλαδὴ τὸν μετεκπαιδευόμενο νὰ γίνῃ ὅπως ὁ διδάσκαλός του (Πρβλ. τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ», Ματθ. 10,25). Αὐτὸς ὁ στόχος προάγεται ἀκόμη περισσότερο, ἂν ἡ **ἐπιμόρφωση** γίνῃ στὸ ἐξωτερικὸ, μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο διαμονῆς καὶ ἀποσχόλησής του. Ἡ μετακίνηση αὐτὴ, παρὰ τὰ προβλήματα πὺ ἐνδεχομένως νὰ τοῦ προκαλέσει, θὰ τοῦ παράσχει τὴ δυνατότητα νὰ ἔλθῃ σὲ ἐπαφὴ καὶ μὲ ἄλλα πρόσωπα καὶ νὰ ἀξιοποιήσει ὅλο τὸ χρόνον τῆς ἐκεῖ παραμονῆς του κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸ τρόπο.

Ὅταν δέ, σὺν Θεῷ, περατώσει τὶς σπουδές του καὶ ἐπιστρέψῃ στὸν τόπον τῆς μόνιμής του διαμονῆς, δὲν θὰ εἶναι μόνο ὁ ἴδιος περισσότερο καταρτισμένος, ἀλλὰ καὶ φορέας καὶ μεταδότης τοῦ νέου πνεύματος καὶ τῶν ἀντιλήψεων πὺ διαμόρφωσε μέσα του, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἔρευνας καὶ τῶν μετασχολικῶν ἢ μεταπτυχιακῶν του σπουδῶν. Τὸ ὀποιοδήποτε πιστοποιητικὸ πὺ θὰ προσκομίσει δὲ θὰ εἶναι γι' αὐτὸν ἓνα ἀπλὸ ἔντυπο, ἀλλὰ ὁ καθρέφτης πὺ θὰ ἀντανάκλῃ τὴ λαμπρότητα τῶν πρόσθετων προσόντων του, τὰ ὁποία μὲ πολλοὺς κόπους καὶ μεγάλες θυσίες ἀπέκτησε.

4. Ἡ ἐπιμόρφωση τοῦ Θεολόγου

Ὅσα ἐκτέθηκαν πῶς πάνω γιὰ τὴν **ἐπιμόρφωση** ἀφοροῦν καὶ τὸν θεολόγον, γιατί καὶ αὐτὸς εἶναι κάτοχος μόρφωσης καὶ ἐπιδίδεται στὴν ἀσκησὴ ἔργου, τὸ ὀποῖο, πέρα ἀπὸ τὴν πνευματικότητά του, ἔχει καὶ ἐπαγγελματικὸν χαρακτήρα, ἐφόσον ἀπ' αὐτὸ προσπορίζεται τὰ ἀναγκαῖα πρὸς συντήρησιν τόσο τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ὅσο καὶ τῆς οἰκογένειάς του, ἂν εἶναι ἔγγαμος. Ἐπομένως καὶ αὐτὸς εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναγκασμένος, καὶ στὴν περιπτώσῃ ἀκόμη πὺ ὁ ἴδιος ἐμφανίζεται κάπως ἀ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 276 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

πρόθυμος και αδιάφορος, να σκέφτεται διαρκώς και να επιδιώκει τη συνεχή ανανέωση, για να μπορεί να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη διπλή αυτή ιδιότητά του.

Όσο ο θεολόγος δεν είναι οποιοσδήποτε επιστήμονας, ο οποίος ενδιαφέρεται μόνο για την αύξηση των κοσμικών γνώσεών του, ούτε και είναι ένας συνηθισμένος επαγγελματίας, ο οποίος επιδιώκει τη βελτίωση των συνθηκών της εργασίας του, για να είναι αυτή πιο άνετη και να του αποφέρει περισσότερα υλικά κέρδη.

Ο ορθόδοξος θεολόγος, κατά τον αείμνηστο Καθηγητή Δημ. Μωραΐτη, πρέπει να εκπληρώνει τις θεολογικές και τις υπόλοιπες απαιτήσεις της Έπιστήμης του. Παράλληλα, οφείλει να είναι συνεπής με όσα διδάσκει, τα οποία να είναι απόλυτα έναρμονισμένα με την προτροπή του Άπ. Παύλου, ο οποίος συνιστά τη δικαιοσύνη, την ευσέβεια, την πίστη, την αγάπη, την υπομονή και την πραότητα (Α΄ Τιμ. 6,11). Με άλλα λόγια, ο θεολόγος έχει καθήκον να αγωνίζεται τον καλό αγώνα, στον οποίο μάς καλεί η πίστη και να κρατά σφικτά την αιώνια ζωή, για την κληρονομία της οποίας και κλήθηκε. Να είναι, όσο του είναι δυνατό, ή ενσάρκωση των όσων η θεολογική Έπιστήμη του επιβάλλει να διδάσκει και να παραγγέλλει. Διαφορετικά, θα ήταν ευχής έργο να μην γεννάτο ο άνθρωπος εκείνος (βλ. σχετικό άρθρο του στη Θερησκευτική και Ήθική Έγκυκλοπαιδεία, τόμ. 6, στήλη 273).

Όσο κι αν φαίνεται πολύ αυστηρή ή κατάληξη του αείμνηστου Καθηγητή Δημ. Ν. Μωραΐτη για το θεολόγο στο πιο πάνω παρατιθέμενο απόσπασμα από το σχετικό κείμενό του, είναι όπωσδήποτε ενδεικτική της ιδιαιτερότητας της Θεολογικής Έπιστήμης και των απαιτήσεων, οι οποίες απορρέουν για κάθε ένα που επαμύζεται τη θεολογική ιδιότητά. Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη η κρισιμότητα των καιρών που διερχόμαστε, τότε ακόμη περισσότερο βαρύνουσα είναι η θέση του αείμνηστου Καθηγητή για τον ορθόδοξο Θεολόγο.

Μερικοί ένδεχομένως να διερωτηθούν, γιατί γίνεται ειδικά λόγος για τον ορθόδοξο θεολόγο σε σχέση με την πρόκληση των καιρών μας, ενώ θα μπορούσε να γίνεται αναφορά στο θεολόγο γενικά. Ο λόγος είναι ότι ο ορθόδοξος θεολόγος ανήκει σε μια παραδοσιακά συντηρητική Έκκλησία με αύξημένη την ευαισθησία όσον αφορά την Πατερική Θεολογία, η οποία είναι γνωστό πόσο συγκρατημένα προχωρεί και προσεκτικά εξελίσσεται, χωρίς με αυτό να σημαίνει ότι χάνει την επαφή με

την εκάστοτε πραγματικότητα. Πέρα δε απ' αυτό, ο ορθόδοξος θεολόγος συνήθως ζει και δρα σε μια, κατά τεκμήριο, κλειστή κοινωνία, όπου η προκλητικότητα των καιρών μας είναι περισσότερο αισθητή. Ο θεολόγος των άλλων Έκκλησιών ευκολότερα προσαρμόζεται στις καθημερινά σημειούμενες ραγδαίες αλλαγές, γιατί δε διαθέτει τις ίδιες καταβολές και τα ίδια αντισώματα. Όχι μόνο δεν αντιστέκεται, αλλά μάλλον και επιρρέπει στο νεωτερισμό.

Το διάγραμμα αυτό για τον ορθόδοξο θεολόγο δε θα πρέπει να δώσει την εντύπωση, ότι τοποθετείται «εκ προοιμίου» άρνητικά απέναντι σε κάθε πρόσθετη και διεγερμένη μάθηση και απορριπτικός σε κάθε διαφοροποίηση των μεθόδων και των μέσων όσον αφορά τη στάση του απέναντι τόσο στα προσωπικά όσο και στα γενικότερα θέματα, που ανάγονται στις σχέσεις του και στο έργο του. Η έμμομη του στα ουσιώδη και η προσήλωσή του σε αρχές που άντεξαν στη βάσανο της διαδοχής των αιώνων δεν εμποδίζουν την αλλαγή του επενδύτη των σκέψεων και των ενεργειών του, ώστε να έχει σύγχρονη την παρουσία του και επικαιρική τη συμπεριφορά του.

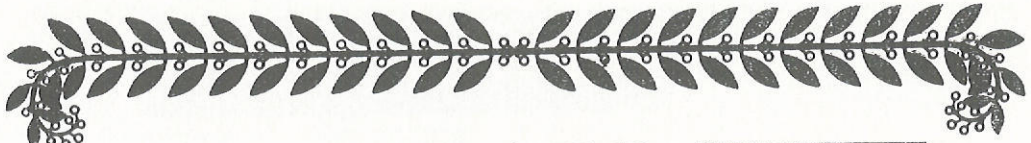
Η διάσωση του παλιού κρασιού δεν συντελείται με τη χρήση παλιών άσκών, γιατί ο κίνδυνος να σκάσουν και να χυθεί το περιεχόμενό τους είναι προφανής (πρβλ. Ματθ. 9,17). Γι' αυτό και ανανεώνονται οι άσκοί, για να διασώζεται και να διατηρεί την αξία του το παλιό κρασί.

Η αναφορά στην ευαγγελική παρομοίωση, που ανήκει στον ίδιο τον Ίησού Χριστό, μάς φέρνει μπροστά στην υποχρέωση του ορθόδοξου θεολόγου, όχι για περιοδική ή ευκαιριακή ενημέρωση, αλλά για διαρκή και αδιάκοπη **επιμόρφωσή** του, δοθέντος ότι η κάθε μέρα έχει τη δική της κακία και πρόκληση (πρβλ. Ματθ. 6,34). Ός τομείς δε για τους οποίους ο ορθόδοξος θεολόγος θα πρέπει συνεχώς να γνoιάζεται για την **επιμόρφωσή** του είναι η Θεολογική Έπιστήμη, η Έκπαιδευση και η Έκκλησία με το πολυσχιδές της έργο.

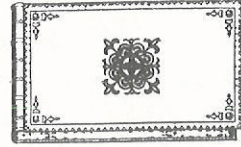
β) Η επιστημονική επιμόρφωση του θεολόγου

Όσο κι αν ήχει περίεργα ή διατύπωση για την ανάγκη επιστημονικής - θεολογικής **επιμόρφωσης** του θεολόγου, ωστόσο είναι μια πραγματικότητα, την οποία κανείς δεν μπορεί να άρνηθεί είτε ανήκει στο ακαδημαϊκό προσωπικό των Θεολογικών μας Σχολών είτε περιλαμβάνεται στο μεγάλο πλήθος των πτυχιούχων της ιεράς Έπιστήμης της Θεολογίας.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Παναγ. Ν. Σιμωνά
ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΚΑΙ ΙΣΡΑΗΛΙΝΩΝ
ΣΤΗΝ Π. ΔΙΑΘΗΚΗ

Ἄν καὶ ἀναφέρεται σὲ ἀπώτερες ἐποχὲς τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, ἐντούτοις ἡ περισπούδαστη μελέτη τοῦ κ. Σιμωνά εἶναι πολὺ ἐπίκαιρη. Οἱ παρατηρήσεις, οἱ ἀναλύσεις καὶ οἱ διαπιστώσεις του γιὰ τὶς διαχρονικὲς κινήσεις τῶν δύο ἀρχαίων λαῶν, ἀποτελοῦν σημαντικὰ ἐφόδια γιὰ σύγχρονες ἐκτιμήσεις καὶ σπουδαῖα συμπεράσματα γνωριμίας καὶ σχέσεων.

Πρόκειται πράγματι γιὰ μιὰ βαθιὰ διείσδυση τοῦ σ. στὴ διαβίωση, στὴν ἐπικοινωνία, στὴ συνεργασία καὶ στὶς ἀντιπαλότητες δύο ἀρχαίων λαῶν, ἔτσι ὅπως αὐτὰ ἐμφανίζονται σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τους μέσα στὴν Ἁγία Γραφή. Ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ βασικὴ ἀκένωτη πηγὴ τῶν πληροφοριῶν καὶ τῶν γνώσεων τοῦ συγγραφέα.

Βλέπει κανεὶς μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον ὅλες τὶς πολιτικές, πολιτιστικὲς, οικονομικὲς καὶ κοινωνικὲς παραμέτρους τοῦ θέματος. Καὶ δίνεται στὸν ἀναγνώστη ἡ εὐκαιρία νὰ καταλάβει μὲ σαφήνεια λόγου καὶ σκέψης, τὶς παράλληλες συντεταγμένες καὶ πραγματικότητες τοῦ «νῦν αἰῶνος».

Ἔτσι, παρὰ τὸ λιγοσέλιδο τῆς ἔρευνας, τὸ βιβλίον εἶναι μιὰ προσφορὰ μόχθου μὲ συμπυκνωμένα ἱστορικὰ νοήματα ποὺ βοηθᾷ πάρα πολὺ στὴ σωστὴ ἀνάγνωση καὶ ἐκτίμηση τῶν σημερινῶν σχέσεων τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐξάλλου τὸ ὕφος τοῦ γραψίματος, ἡ ρέουσα γλῶσσα, καθὼς καὶ ἡ σαφήνεια, καθιστοῦν τὸ κείμενο καὶ ὡς ἀνάγνωσμα, εὐχάριστη πρόκληση προσοχῆς καὶ ἀφομοίωσης.

Π. Μ. Σωτήρχου
ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΔΕΣ

Ἐνα ἀκόμα ἀφηγηματικὸ ἔργο τοῦ δόκιμου συγγραφέα ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Ἀστέρως», ἔρχεται ἐπίκαιρα νὰ ἀποκαλύψει στὸ σημερινὸ ἀναγνώστη τὶς ἀπέθαντες πηγὲς καὶ τὴ δύναμη τῆς Ρωμοσύνης.

Πρόκειται γιὰ τρυφερὲς, πνευματικὲς ἱστορίες μέσα ἀπὸ τὸν ἁγιασμένο κόσμον τοῦ χριστιανικοῦ βίου, ποὺ ἀποκαλύπτουν μὲ μαστοριά καὶ πείρα τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς καὶ τῆς αἰωνιότητος.

Ὁ Π. Σωτήρχος εἶναι γνωστὸς γιὰ τὴ ρέουσα, ζωντανὴ καὶ ἀπροσποίητη ἀφηγηματικὴ του ἰκανότητα. Καὶ γιὰ τὸ ὅτι μέσα καὶ ἀπὸ τὴν ταπεινὴ παράγραφο τῆς

γραφίδας του, κατορθώνει νὰ δίνει διαχρονικὲς καὶ ἀνυποχώρητες προεκτάσεις ὀρθοδοξίας καὶ ἑλληνισμοῦ.

Ἔτσι, καὶ μὲ τοὺς «Ἁγίους Καβαλλάρηδες» του, ὁ δεξιότηνης Σωτήρχος ἀποκαλύπτει διεισδυτικὰ, γενναῖα καὶ συνάμα τρυφερὰ σκέψεις καὶ πράξεις ποὺ φωτίζουν δρόμους καὶ βοηθοῦν ὅπωςδὴποτε τὸν ἀναγνώστη νὰ «περπατήσει πιὸ πέρα στὴν καθημερινὴ του ἀνάσα».

Κων/νου Γ. Γιοκαρίνη
Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Τὸ θέμα τῆς ἱερωσύνης τῶν γυναικῶν ἀπειλεῖ νὰ πυροδοτήσει μορφὲς ἐντασης στὶς χριστιανικὲς Ἐκκλησίες! Καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ πρόκειται γιὰ πολὺ σοβαρὸ, πολυδιάστατο καὶ λεπτότατο ζήτημα στὸ πλαίσιο τῆς οἰκουμενικῆς κίνησης.

Καὶ ὁμως οἱ ἐκδόσεις «Ἐπέκταση» τόλμησαν νὰ κυκλοφορήσουν τὸ πιὸ πάνω βιβλίον, 600 σελίδων, τὸ ὁποῖο περιέχει ὄχι μόνο πρωτοποριακὴ, θεολογικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα. Ἀλλὰ καὶ μιὰ προσέγγιση γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή του θέματος ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς ὀρθόδοξης σκέψης. Εἶναι ἓνα βιβλίον βαθιάς γνώσης, συστηματικὸ, μὲ πλούσια, παγκόσμια βιβλιογραφία, προσεχτικὸ γράψιμο, μὲ πολλὲς ὑποσημιώσεις, ὑπευθυνότητα καὶ σαφήνεια. Ἀπαραίτητο ἀπόκτημα ὄχι μόνο γιὰ τοὺς ἐπαίοντες, ἀλλὰ καὶ γιὰ καθένα χριστιανὸ ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ διευρύνει τὶς πληροφορίες του πάνω σ' αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ, καὶ καίριο γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ζήτημα.

Τὸ σπουδαιότερο ὠστόσο χαρακτηριστικὸ τοῦ βιβλίου δὲν εἶναι τὰ στοιχεῖα, οἱ χαρακτηρισμοὶ καὶ οἱ διαπιστώσεις ποὺ παραθέτει. Ἀλλὰ καὶ οἱ πρωτοποριακὲς θέσεις ποὺ διατυπώνει μὲ σκοπὸ, ὅπως γράφει καὶ ὁ συγγραφέας, νὰ ξεκινήσει μιὰ βαθύτερη ἐπικοινωνιακὴ διαλεκτικὴ στὸ πλαίσιο τοῦ Π.Σ.Ε., ὥστε νὰ προκύψει κάποια συνεννόηση καὶ νὰ μὴ διασπαστεῖ περαιτέρω τὸ σῶμα τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀποψη τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ βιβλίον, συμβάλλει στὸν οἰκουμενικὸ διάλογο ἀποφασιστικά. Θὰ ἦταν μάλιστα εὐχῆς ἔργο, ἂν μπορούσε καὶ νὰ μεταφραστεῖ γιὰ νὰ ἔχει ἀκόμα μεγαλύτερη ἀποτελεσματικότητα ἢ συμβολὴ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν προσεγγίσεων ποὺ ἐπιχειρεῖ ὁ συγγραφέας.

Φς

Νέα άλωση...

Σαρανταένα χρόνια συμπληρώθηκαν έφέτος από τους τουρκικούς βανδαλισμούς στην Κωνσταντινούπολη – τον Σεπτέμβριο του 1955 – όπως αποκλήθηκαν οι αίματηρές επιθέσεις εναντίον των Έλλήνων από οργανωμένες ομάδες, οί φόννοι, οί προσηλακισμοί, οί καταστροφές εκκλησιών και καταστημάτων και γενικά τὰ άποτρόπαια γεγονότα τής έκτης Σεπτεμβρίου πού άποτέλεσαν την άπαρχή για την έξαφάνιση του Έλληνισμού τής Τουρκίας, την εκδίωξη ούσιαστικά όσων Έλλήνων είχαν άπομείνει ύστερα από τις σφαγές του 1922 και τις άνταλλαγές των πληθυσμών.

Τώρα πού γίνεται τόσος λόγος για έθνικές καθάρσεις στην πρώτην Γιουγκοσλαβία, είναι χρήσιμο να θυμηθούμε ποιοι ήσαν από τους πρώτους διδάξαντες στη σύγχρονη εποχή των άποτρόπαιων μεθόδων βίας, και άναγκαστικής έθνικής όμογενοποίησης των κρατών!

Παράκληση στον Παράκλητο

Διαβάσαμε στον «Ένοριακό Λόγο», Δελτίο οίκοδομής και επικοινωνίας του ένοριακού πνευματικού κέντρου Ευαγγελιστορίας Λευκάδος μιá υπέροχη «Παράκληση στον Παράκλητο». Την άναδημοσιεύουμε μαζί με τὰ εγκάρδια συγχαρητήριά μας στον προϊστάμενο και πνευματικό πατέρα τής ένορίας αυτής, λόγιο κληρικό π. Γεράσιμο Ζαμπέλη για τὸ όλο έργο του:

Έλα, φώς άληθινό. Έλα, κρυμμένο μυστήριο.

Έλα, άρρητε θησαυρό... Έλα, ὦ διαρκής χαρά.

Έλα, άσβεστο φώς... Έλα, αιώνια άγαλλίαση.

Έλα, άμάραντο στεφάνι...

Έλα, έσύ πού διακαώς έπεθύμησες

και έπιθυμείς την άθλια ψυχή μου.

Έλα, έσύ «μόνε» σέ κάποιον άλλο, πού είναι μόνος...

Χειροκροτούμε!

Τὸ ένημερωτικό δελτίο «Αίγαίο Άρχιπέλαγος» άποτελεί ένα βήμα έθνικής άνάγκης. Προτείνει πρόγραμμα έργασίας, τὰ προσδοκώμενα άποτελέσματα του όποιου εκτίθενται ως άκολουθως:

«Τὰ προσδοκώμενα άποτελέσματα του προτεινόμενου έργου είναι ή διάχυση τής έπιστημονικής γνώσης, λειτουργία του δικτύου και μέσω αυτού πρόσβαση σέ πηγές έσωτερικού, πολιτιστική παρέμβαση, διεθνοποίηση, καταγραφή πηγών πληρο-

φόρησης με ύλικό άρχαιακό, μουσειακό, ίστορικό και σύγχρονο, πολυδιάστατη επικοινωνία στο χώρο του Αίγαίου στον ευρύτερο έλλαδικό και διεθνή χώρο, προσέλκυση έπιστημόνων, έρευνητών, καλλιτεχνών διεθνούς κύρους, άναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσω πρωτοποριακής χρήσης τής τεχνολογίας. Η ύλοποίηση του έργου ξεκινά άμεσα, μετά την έγκριση του ποσού των 35.000 ECU». Τὸ Αίγαίο άποκτá έτσι τη δική του πολιτιστική ΚΙΒΩΤΟ. Στο ίδιο έντυπο δημοσιεύεται ή έν συνέχεια είδηση, ή όποία είναι ευχής έργον να πραγματοποιηθεί:

Σύμφωνα με τὸ πρόγραμμα πού έκπονήθηκε από τὰ Έπουργεία Αίγαίου και Έθνικής Άμύνης στα μικρά και άκατοίκητα μέχρι τώρα νησάκια του Αίγαίου θα κτισθεί από ένα καταφύγιο, ένα μικρό εκκλησάκι, θα τοποθετηθεί μιá ελληνική σημαία και θα διαμορφωθούν συνθήκες κατάλληλες για διαμονή με την κατασκευή δεξαμενών νερού και κανοσίμων. Τά νησιά πού έχουν επιλεγεί για να γίνουν τὰ έργα ύποδοχής είναι ή Στρογγύλη, ή Καλόλιμνος, ή Νύμνος, τὸ Φαρμακονήσι, ή Σαριά Καρπάθου, ή Πασαλάβατος Χίου, τὰ Τουκμάκια Λέσβου, τὰ Άντικύθηρα και ή Γαυδος.

Η πρωτοβουλία αυτή άποτελεί σχέδιο ζωής για τὰ μικρά νησιά του Αίγαίου.

Συγχαίρουμε εύλαβώς

Η Γεν. Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Έθνολογίας του Δημοκριτείου Παν/μίου Θράκης άπεφάσισε όμοφώνως την άναγόρευση του Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνας και Κομοτηνής κ. Δαμασκηνού ως επιτίμου διδάκτορος του τμήματος.

Ο Σεβασμιότατος σέ έπιστολή του πού άπευθύνει στους Καθηγητές του Τμήματος άναφέρει:

«Θεωρούμεν χρέος να δηλώσωμεν ότι πιστεύομεν ότι δι' όλης τής κατά την 38ετή εκκλησιαστικήν διακονίαν δράσεως ήμῶν, χάριτι Θεού έπράξαμεν "ὃ όφείλομεν ποιήσαι" και οὐδέν πλέον, μη διεκδικούντες οὐδεμίαν άλλην τιμὴν πλὴν τής παρὰ Κυρίου άποδοχής και εύλογίας του ταπεινού ήμῶν έργου. Προσέτι δέ ότι άποδεχόμεθα ταύτην ως άπευθυνομένην προς την Άγίαν ήμῶν Έκκλησίαν εις άναγνώρισιν τής τεραστίας αυτής προσφοράς προς τὸ Έθνος ως και τους στηριζοντας ήμῶς ευγενείς και ήρωϊκούς προασπιστάς των έθνικών δικαίων».

Μ. Μελ.